ಅಧ್ಯಾಯ ೧೬

ಇತರ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು, ಹಿಂದುಳಿದವರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಅಂಗವಿಹೀನರು ಮುಂತಾದವರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಾಗಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಗಮಗಳ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನತೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು, ಲಭ್ಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ

ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾರ್ಯನೀತಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನ ರಚನೆಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಈ ಕಾನೂನುಗಳ ಜಾರಿಗಾಗಲೀ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಗತಿ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಯು ವಿದೇಶೀ ಆಡಳಿತದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಕರಕುಶಲ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನೂತನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಉದಯವಾದವು. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಪಶುಗಳಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಲಿಕ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಸಂಬಂಧವು ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಪ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ದಿನವಿಡೀ ಕಲುಷಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮದರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೯೨೬ರ ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸನಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ನಡುವೆ ಸರಿಯಾದ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ತಲೆಎತ್ತಿದ್ದವಾದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೯೩೧ರ ಕೊನೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಿಯೋಜನೆ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೂಲಿಕಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿತು. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಅಧಿನಿಯಮವು ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ೧೯೪೧ರ ವರೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡರು. ವೃತ್ತಿ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸುವ, ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಆ ನಂತರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡು, ಸಂಘಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದವು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೩೪–೩೫ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಮಹರಾಲಿ, ಸೋಲಿ ಬಾಟ್ಲಿವಾಲ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋದರು. ಹೈದರ್ ಎಂಬುವವರ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಕರ ನಡೆದು ಅಸಫಲಗೊಂಡಿತು.

೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಹೆಂಚು ಕಾರ್ಖಾನೆ ನೌಕರರು, ಗೋಡಂಬಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವವರೂ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಸಿಂಪ್ಸನ್ ಸೋನ್ಸ್, ಕೇಶವ ಕಾಮತ್ ಮೊದಲಾದವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು, ಎಸ.ಎ. ಘಾಟೆ ಎಂಬುವರ ಸಂಪರ್ಕದೊಂದಿಗೆ ನೇಯ್ಗೆ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೂ, ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೂ ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಭಾಗದ ನೌಕರರೂ ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದರು. ಅಹಮ್ಮದ್ ಭಾವ, ಎಸ್.ಎನ್. ಹೊಳ್ಳ, ಕೃಷ್ಣಶೆಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದವರು ನೇಯ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಅದೇ ತಾನೇ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಎಸ್.ವಿ. ಡಾಂಗೆಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗೊಂದು ಸಂಘಟಿತ ರೂಪ ಕೊಡುವ ಉದೇಶದಿಂದ ೧೯೪೩–೪೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ರಚನೆಯಾಗಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಾದ ಕೆ.ಕೆ. ಶೆಟ್ಟಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಬಿ.ವಿ. ಕಕ್ಕಿಲಾಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು.

೧೯೪೪–೪೫ರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡ ಮಂಗಳೂರಿನ ಹೆಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮುಷ್ಕರ ಮಾಡಿತು. ಶಾಂತಾರಾಂ ಪೈ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಪ್ಪ ಸುವರ್ಣರವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದರು. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಬೇಡಿ, ಶಾಂತಾರಾಂ ಪೈ ಅನ್ನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬೆಂಬಲವೂ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಅವಶ್ಯಕವಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ೧೯೪೭ ರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನೂ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಸಂಧಾನದ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಮುಖಾಂತರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ, ೧೯೪೮ರ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೫೦ ರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಉದ್ಯಮಿಯೂ ತನ್ನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕುಡಿಯಲು ತಂಪಾದ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರು, ಶೌಚ ಗೃಹ; ೨೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರ ಮಂದಿರ, ೧೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲೂ ಉಪಹಾರ ಕೋಣೆಯನ್ನು; ೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹ, ನೌಕರರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಶುವಿಹಾರ, ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲೂ ಆವಿ, ಹೊಗೆ ಮತ್ತು ಧೂಳು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಕಸ್ಮಿಕ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಪೂರೈಕೆ, ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಿಕೆ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಕಡ್ಡಾಯ ನೀತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಧಿ ಸೌಕರ್ಯ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಹಾರ, ವೇತನ ಸಹಿತ ರಜಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಕಾನೂನು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ, ವಾಚನಾಲಯ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲಸದ ವೇಳೆಗೆ ಮಿತಿ, ವೇತನ ಪಾವತಿ, ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳು, ಹೆರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಯಿತು.

೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಜ್ದೂರು ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಗೇರು ಬೀಜ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಘ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಶ್ರಮಿಕ ಸಂಘ, ಹಂಚು ಮಜ್ದೂರ ಸಂಘ–ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಗೇರುಬೀಜ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಭೊ: ಕೊರಗಪ್ಪ ಸುವರ್ಣರು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಶ್ರಮಿಕರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟರು. ಈ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ ಪ್ರಭಾಕರ ಘಾಟೆಯವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಖಿಲಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಭಾವಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಶಂಭುಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಅರ್ತಿಯವರೂ ಶ್ರಮಿಕ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಹಿಂದ್ ಮಜ್ದೂರ್ ಸಭಾ ಸೋಶಲಿಸ್ಟ್ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ, ರಿಕ್ಷಾ, ಬಸ್ಸು ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರಮಿಕ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವ ನಾಥ ಐಕಳ, ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಬಾಳಪ್ಪ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವಶಾಲೀ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ನಾಂಡಿಸ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದ್ ಮಜ್ದೂರ್ ಸಭಾದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ನಾಯಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು, ಈ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಈಗ ಅವರ ಮಗ.

೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಜಗನ್ನಿವಾಸ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬುವವರು ದುಡಿದರು. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಭಾಕರ ಶೇಟ್ ಎನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದರು. ೧೯೮೦ರ ಸುಮಾರಿನಿಂದ ಇಂಟಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಎನ್.ಎಂ. ಅಡ್ಯಂತಾಯರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯ ಇಂಟಕ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭಾಕರ ತಲಚೇರಿಕರ್‌ರವರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಜ್ದೂರ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು, ಇಂಟಕ್‌ನ ಪ್ರಾಂತ ಸಂಘಟನಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಸಂಘದ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಘಟಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಪಯೋಜನವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ ಕೇಂದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಿಗಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಚಾರ ಮಾಡಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ–ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅನುಸೂಚಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಯುಕ್ತರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಈ ವಿಭಾಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಮಂಗಳೂರಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಉಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಂತೆ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಯುಕ್ತರ

ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಯುಕ್ತರು ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಯುಕ್ತರ ತರ್ತ್ಷಣದ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ, ಬೀಡಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ನೌಕರರ ನಡುವಿನ ಒಂದು ವ್ಯಾಜ್ಯವು, ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೂಲಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತಲ್ಲದೆ ಬೋನಸ್ ಕೂಡ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇದೇ ವರ್ಷವೇ ಸಾರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಬೋನಸ್ ನೀಡಿಕೆಗೆ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಮಾತುಕತೆಯ ನಂತರ ಅವರಿಗೂ ಅದು ದೊರಕುವಂತಾಯಿತು. ಮಲಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾದ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಹಲವು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆತವು. ಮತ್ತು ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ, ಗೋಡಂಬಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಬೋನಸ್ ಪಾವತಿಸಲು ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ತಕ್ಷಣದ ಮಧ್ಯಸ್ತಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಈಡೇರಿದವು. ಕೈಮಗ್ಗ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಮೋಟಾರ್ ಸಾರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಉದ್ಯಮದ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡಿತಲ್ಲದೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳು ದೊರೆತವು.

೧೯೨೬ರ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಸಾಮೂಹಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಅರಿತ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ, ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಒಟ್ಟು ೧೭,೨೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವವಿದ್ದ ನಲವತ್ತು ಟ್ರೇಡ್‌ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ೧೯೭೨ರ ಜನವರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೫೯ಕ್ಕೂ, ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೨,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಮೇಲೇರಿತ್ತು. ಐನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ, ದೊಡ್ಡ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೧: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಹೆಸರು	ಸದಸ್ಯತ್ವ
೧.	ದಿ ಸೌತ್ ಕೆನರಾ ಟೈಲ್ಸ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು	೧,೧೧೧
೨	ದಿ ಮಂಗಳೂರು ಬೀಡಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಘ.	೩,೬೬೨
೩	ದಿ ಕ್ಯಾಶ್ಯೂ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೧,೭೫೯
೪	ದಿ ಕ್ಯಾಶ್ಯೂನೆಟ್ ಅಂಡ್ ಅಲೈಡ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೧,೫೦೯
೫	ದಿ ಬಂಡರ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೧,೧೩೬
೬	ದಿ ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕು ಬೀಡಿ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೧,೧೭೯
೭	ದಿ ಸೌತ್ ಕೆನರಾ ಕಾಫೀ, ಕಾರ್ಡ್‌ಮಮ್ ಅಂಡ್ ಅಲೈಡ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೭೭೮
೮	ದಿ ಮಂಗಳೂರು ವರ್ಕರ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್, ಮಂಗಳೂರು.	೭೫೨
೯	ದಿ ಬಂಟ್‌ವಾಳ್ ತಾಲೂಕ್ ಬೀಡಿ ಅಂಡ್ ಜನರಲ್ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್, ಬಂಟ್‌ವಾಳ.	೭೦೭
೧೦	ದಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹೆಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಘ, ಮಂಗಳೂರು.	೬೫೨

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೮೦ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ೧೬೩೬ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (ಆಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಸೇರಿತ್ತು)೧೧೨ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಿದ್ದವು. ಹಾಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ನಡೆಸಿದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೨: ಹಾಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಸಂಘಟನೆಯ ಹೆಸರು	ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವರ್ಷ	ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು	ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆದ ವರ್ಷ
೧	ಎ.ಐ.ಟಿ.ಯು.ಸಿ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಮಂಗಳೂರು.	೧೯೨೦	೫೦,೦೦೦	೧೨ನೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಂಗಳೂರು	೨೦೦೫. ೩,೧೧,೨೦೦೫. ರಂದು
೨	ಇಂಟೆಕ್ ಲೈಟ್ ಹೌಸ್ ಹಿಲ್, ಮಂಗಳೂರು	೧೯೪೮	೩೦,೦೦೦	ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜನರಲ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಮೀಟಿಂಗ್, ಮಂಗಳೂರು	೨೦೦೦
೩	ಭಾರತೀಯ ಮಜ್ದೂರ್ ಸಂಘ, ಫೆಲಕ್ಸ್‌ಪೈ ಬಜಾರ್, ಮಂಗಳೂರು	೧೯೫೫	೧೧,೦೦೦	ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಂಗಳೂರು	೨೦೦೫ ದಿ.೧೭.೯.೦೫ ರಂದು
೪	ಸಿ.ಐ.ಟಿ.ಯು, ಮೈದಾನ ರಸ್ತೆ, ಮಂಗಳೂರು	೧೯೭೦	೩೫,೦೦೦	ಸಿ.ಐ.ಟಿ.ಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಮಂಗಳೂರು	೨೦೦೩

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಆಗಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ೫೦ ರಿಂದ ೬೦ರ ವರೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ೧೯೬೭ರಿಂದ ೧೯೭೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸರಾಸರಿ ೧೫೦ ಇದ್ದಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದು, ದಿ.೩೧.೮.೨೦೦೨ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶದಂತೆ, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಯನ್ನೂ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಕಛೇರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ, ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–ಒಂದು ಮತ್ತು ದ.ಕ. ಉಪವಿಭಾಗ–ಎರಡರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿವಾದ, ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೩: ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿವಾದಗಳು (೨೦೦೨–೦೩, ೨೦೦೩–೦೪ ಮತ್ತು ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಕಾಯಿದೆಗಳ ಹೆಸರು	ದಾಖಲಾದ ವಿವಾದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಇತ್ಯರ್ಥವಾದ
೨೦೦೨–೦೩	೧. ಕಾರ್ಮಿಕನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆ	೭೭	೮
	೨. ಔದ್ಯಮಿಕ ವಿವಾದ ಕಾಯ್ದೆ	೧೦	೯
	೩. ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	೧೩೦	೭೭
	೪. ತಕರಾರು ಅರ್ಜಿಗಳು	೨೪	೨೨
೨೦೦೩–೦೪	೧. ಕಾರ್ಮಿಕ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆ	೪೫	೭೦
	೨. ಔದ್ಯಮಿಕ ವಿವಾದ ಕಾಯ್ದೆ	೫	೫
	೩. ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	೧೦೬	೧೨೩
	೪. ತಕರಾರು ಅರ್ಜಿಗಳು	೧೩	೧೨
೨೦೦೪–೦೫	೧. ಕಾರ್ಮಿಕ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆ	೩೮	೧೭
	೨. ಔದ್ಯಮಿಕ ವಿವಾದ ಕಾಯ್ದೆ	೧	೧
	೩. ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	೧೭	೩೫
	೪ ತಕರಾರು ಅರ್ಜಿಗಳು	೭	೪

(**ಆಧಾರ** : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ದ.ಕ. ಉಪವಿಭಾಗ–೨, ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಯ್ದೆ

೧೯೬೧ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಯ್ದೆಯು ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಾಸನವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ವಾರದ ರಜೆಗಳು, ನಿಗದಿತ ಕೆಲಸದ ವೇಳೆ, ನೌಕರಿಯಿಂದ ವಜಾಗೊಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸರಿಯಾದ ನೋಟೀಸ್ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ವಜಾಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿಕೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಮಂಗಳೂರು, ಪುತ್ತೂರು,ಸುಳ್ಯ, ಉಳ್ಳಾಲ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಸುರತ್ಕಲ್, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ, ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೭ ರಿಂದ ೧೯೭೧ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಗಡಿ – ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳ ವಿವರ (೧೯೬೭–೧೯೭೧)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿವರಗಳು	೧೯೬೭	೧೯೬೮	೧೯೬೯	೧೯೭೦	೧೯೭೧
೧	ಅಂಗಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೬,೯೭೯	೭,೯೭೬	೮೦೬೦	೭,೮೬೬	೭,೪೯೧
೨	ನೇಮಕಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೨,೮೭೨	೩,೫೧೨	೩,೯೩೦	೬,೧೧೯	೬,೭೨೧
೧.	ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧,೦೭೯	೧,೨೦೩	೧,೧೧೫	೮೬೦	೬೨೬
೨.	ನೇಮಕಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೨,೬೦೮	೨,೭೧೪	೨,೮೪೦	೩,೬೨೦	೩,೫೪೪
೧.	ಹೋಟೆಲ್–ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್ ಸಂಖ್ಯೆ	೫೪೦	೫೬೩	೫೫೫	೬೪೯	೬೭೪
೨.	ನೇಮಕಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧,೬೭೯	೧,೭೯೯	೧,೮೦೦	೨,೮೨೬	೨,೯೧೨
೧.	ಥಿಯೇಟರ್–ಸಿನಿಮಾಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩	೧೪	೧೫	೧೪	೧೬
೨.	ನೇಮಕಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೦	೧೩೬	೧೪೨	೧೩೯	೧೬೬
	ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	೮,೬೧೧	೯,೭೫೬	೯,೭೪೫	೯,೩೮೯	೮,೮೦೭
	ನೇಮಕಗೊಂಡವರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	೭,೨೮೯	೮,೧೬೧	೮,೭೧೨	೧೨,೭೦೪	೧೩,೩೪೩

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–ಒಂದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರಸಂಖ್ಯೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫

ವರ್ಷ	ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ
೨೦೦೨–೦೩	೭೦	೧೦೮೩	೩೭೮೬
೨೦೦೩–೦೪	೭೧	೧೧೦೯	೩೯೫೯
೨೦೦೪–೦೫	೭೩	೧೧೮೩	೪೪೩೭

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–ಎರಡರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬. ೬ : (ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–೨)

ವರ್ಷ	ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ
೨೦೦೨–೦೩	೩೪	೧೪೪೬೧	೧೦೪೪೪೨
೨೦೦೩–೦೪	೪೦	೧೪೫೯೯	೧೪೫೩೧೦
೨೦೦೪–೦೫	೪೨	೩೭೯೫೮	೧೬೯೧೯೩

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ – ಒಂದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೊಸ ನೊಂದಣಿ ಹಾಗೂ ನವೀಕರಣದಿಂದ ಸಂದಾಯವಾದ ಹಣದ ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ

ಕೋಷ್ಟಕ.೧೬.೭ (ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–ಒಂದು)

ವರ್ಷ	ಹೊಸ ನೊಂದಣಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂದಾಯವಾದ ಹಣ	ನವೀಕರಣದಿಂದ ಬಂದ ಹಣ
೨೦೦೨–೦೩	೫೩೦	೧೧೫೧೭೫=೦೦	೩೬,೦೨೫=೦೦
೨೦೦೩–೦೪	೧೫೧	೯೨೯೭೫	೩,೧೯,೭೫೦=೦೦
೨೦೦೪–೦೫	೨೪೩	೧,೪೨,೪೨೫=೦೦	೩,೬೧,೭೨೫=೦೦

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೊಸ ನೊಂದಣಿ ಹಾಗೂ ನವೀಕರಣದಿಂದ ಸಂದಾಯವಾದ ಹಣದ ವಿವರಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೮ : (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪ ವಿಭಾಗ–ಎರಡು)

ವರ್ಷ	ಹೊಸ ನೊಂದಣಿಗಳು	ಸಂದಾಯವಾದ ಹಣ	ನವೀಕರಣಗಳು	ಸಂದಾಯವಾದ ಹಣ
೨೦೦೨–೦೩	೪೬೭	೧,೨೬,೦೭೫	೩೦೭	೯೩,೦೦೦
೨೦೦೩–೦೪	೨೮೮	೧,೦೩,೪೫೦	೨೨೨೫	೮,೦೭,೫೨೫
೨೦೦೪–೦೫	೪೫೪	೧,೮೪,೮೨೫	೭೦೫	೩,೯೫,೪೦೦

ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–೧ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೨೩ರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಪಡೆದ ಪರಿಹಾರ ಧನದ ವಿವರಗಳು **ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೯ (ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–೧)**

ವರ್ಷ	ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಂಗಹೀನತೆ		ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗಹೀನತೆ		ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮರಣ		ಒಟ್ಟು ಪರಿಹಾರ ಧನ	
	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	–	–	೬	೧೦,೪೨೮	೫	೧೨,೭೭,೮೭೦	೧೧	೨೩,೨೦,೭೨೦
೨೦೦೩–೦೪	–	–	೨	೪,೮೩,೪೯೯	–	–	೨	೪,೮೩,೪೯೯
೨೦೦೪–೦೫	–	–	೪	೪,೭೮,೧೬೫	೩	೪,೮೯,೫೭೫	೭	೯,೬೭,೭೪೦

ಆಧಾರ: ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ದ.ಕ. ಉಪವಿಭಾಗ–೧ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–೨ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ೧೯೨೩ರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಪಡೆದ ಪರಿಹಾರಧನದ ವಿವರಗಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೧೦ (ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–೨)

ವರ್ಷ	ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಂಗಹೀನತೆ		ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗಹೀನತೆ		ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮರಣ		ಒಟ್ಟು ಪರಿಹಾರಧನ	
	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೩–೦೪	–	–	೧೪	೨೫,೧೨,೦೦೩	೨೦	೬೭,೬೮,೫೨೦	೩೪	೯೨,೮೦,೫೨೩
೨೦೦೪–೦೫	–	–	೨೦	೪೦,೭೪,೨೦	೧೭	೨೪,೮೦,೧೭೯	೨೭	೬೫,೫೪,೩೮೦

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–೧ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿವಾದ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಗಾಮಿ ವಿಸರ್ಜನೆ(ಲೇ ಆಫ್) ಹಾಗೂ ಬೀಗಮುದ್ರೆಗಳಾಗಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–೨ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿವಾದ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಗಾಮಿ ವಿಸರ್ಜನೆ(ಲೇ ಆಫ್) ಹಾಗೂ ಬೀಗ ಮುದ್ರೆಗಳಾಗಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿವರಗಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೧೧ (ದ.ಕ.ಉಪವಿಭಾಗ–೨)

ವರ್ಷ	ಹಂಗಾಮಿ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳು		ಬೀಗ ಮುದ್ರೆಗಳು	
	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅವುಗಳ ಹೆಸರು	ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅವುಗಳ ಹೆಸರು
೨೦೦೩–೦೪	–	–	–	–
೨೦೦೪–೦೫	–	–	೧	ಕೆನರಾ ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರಾಡಕ್ಟ್ಸ್, ತುಂಬೆ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು

ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಯೋಜನೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಥದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿದೆ. ೧೨ ಅಥವಾ ೧೪ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮೀರದ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರದ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆ, ಒತ್ತಾಯದ ದುಡಿತ, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಾ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಕೌರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪೀಡನೆಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಪಟಾಕಿ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಕಾರ್ಮಿಕರಂತೆ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡ, ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಕಾನೂನು ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಅಸಹಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳು, ಲಾಭಬುಡುಕ ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಹಾಗೂ ಅಮಾನವೀಯ ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೪–೫:೮೬ರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ೧೦–೧೨–೧೯೯೬ ರಂದು ನೀಡಿರುವ ನಿರ್ದೇಶನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿ ನಿರ್ದೇಶನದನ್ವಯ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲದ ವಿವಿಧ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ೧೪ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಅಂತಹ ಕೆಲಸದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದು, ಊಟ–ವಸತಿ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಂತಹ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಷ್ಟು ದಂಡ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯೊಳಗಾಗಿ ಪೂರೈಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಹೊಂದಿ ಕಾಲಬದ್ಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರವು (ಸಿ.ಎಲ್.ಸಿ.೨೦೦೧ (೧) ದಿ. ೨೯–೫–೨೦೦೧ರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ನಿಯಮಗಳನ್ವಯ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಪ ವಿಭಾಗ ಒಂದರಿಂದ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳ ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೬.೧೨

ಅವಧಿ	ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ		ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ವಸತಿಗೊಳಿಸಿದ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ				ಷರಾ
			ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗೆ		ವಿಶೇಷ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗೆ		
	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	
೨೦೦೨–೦೩	೧	೨	–	–	–	–	ಈ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ್ದರಿಂದ ಪೋಷಕರೊಡನೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ
೨೦೦೩–೦೪	೨	೨	೧	೧	–	–	ಇಬ್ಬರು ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ್ದರಿಂದ ಪೋಷಕರೊಡನೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ
೨೦೦೪–೦೫	೧	೫	–	೧	–	–	ಐದು ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ್ದರಿಂದ ಪೋಷಕರೊಡನೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆಧಾರ : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ದ. ಕ. ಉಪ ವಿಭಾಗ–೧, ಮಂಗಳೂರು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪ ವಿಭಾಗ–೨ ರಿಂದ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ.೧೬.೧೩

ಅವಧಿ	ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ		ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ವಸತಿಗೊಳಿಸಿದ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ				ಷರಾ
			ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗೆ		ವಿಶೇಷ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗೆ		
	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	ಅಪಾಯಕಾರಿ	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಯಲ್ಲದ	
೨೦೦೨–೦೩	೨	೨	೨	೧	–	–	ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕನನ್ನು ಪೋಷಕರು ಅವರ ಊರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ
೨೦೦೩–೦೪	–	೨	–	೨	–	–	–
೨೦೦೪–೦೫	೧	೨	–	೨	–	–	ಅಪಾಯಕಾರಿ ಉದ್ದಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕನು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿರುವುದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ

ಮೂಲ : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ದ. ಕ. ಉಪ ವಿಭಾಗ–೨, ಮಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ

ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿಮಾ ಕಾಯ್ದೆ ಅಥವಾ ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ೧೯೪೮ ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಹಾರ ಕಾಯ್ದೆ (Workman's compensation Act) ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ನಿಗಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಮಾದಾರನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಗಾಯಗೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದು, ವಿಮಾದಾರನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಸಹ ಹಲವು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ನಿಗಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ ಖಾಯಿಲೆ ಅಥವಾ ಹೆರಿಗೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ, ಅಂತ್ಯ

ಕೋಷ್ಟಕ – ೧೬.೧೪: ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಯ್ದೆ–ಮೊಕದ್ದಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–II

ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	ವರ್ಷ	ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಗಡಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಯ್ದೆ	ವೇತನ ಪಾವತಿ ಕಾಯ್ದೆ	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ	ಮೋಟಾರು ಸಾರಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ ಕಾಯ್ದೆ	ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆ
ತನಿಖೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೯೨೦ ೨,೧೯೩	೩೬ ೯೧	– –	೧೩ ೧೫	– –	೨೩ ೧೫
ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨೪೮ ೨೯೩	೫೬ ೫೯	– –	– ೪	– –	– ೩
ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨೪೨ ೨೮೩	೫೧ ೫೯	– –	– ೩	– –	– ೩
ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೭೩ ೩೧	೧೧ ೭	– –	೨ ೨	– –	– –
ಶಿಕ್ಷೆಯಾದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೫೧ ೨	೪ ೫	– –	೧ ೨	– –	– –
ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡದ ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨೬,೪೫೦ ೧೪,೧೦೦	೨,೮೫೦ ೩,೭೦೦	– –	೫೦೦ ೧,೫೫೦	– –	– –
ಒಟ್ಟು ವಿಲೆಯಾದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೫೧ ೨	೪ ೫	– –	೧ ೨	– –	– –
ಬಾಕಿ ಇದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨೨ ೧೫	೭ ೨	– –	೧ –	– –	– –

...ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	ವರ್ಷ	ಉಪಧನ ಪಾವತಿ ಕಾಯ್ದೆ	ಬೋನಸ್ ಪಾವತಿ ಕಾಯ್ದೆ	ಬೀಡಿ ಮತ್ತು ಸಿಗಾರ್ ಕಾಯ್ದೆ	ಸಮಾನ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ	ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ
ತನಿಖೆ ಮಾಡಿದ	೦೩–೦೪	೯	–	೧೩	೧೬	–	೧೫
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೪–೦೫	೧೮	–	೧೦೩	೫೦	–	೨೩
ಕಂಡು ಹಿಡಿದ	೦೩–೦೪	–	–	–	೧	–	೧
ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	–	೨	–	೫
ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ	೦೩–೦೪	–	–	–	೧	–	–
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೪–೦೫	–	–	–	೫	–	೫
ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು	೦೩–೦೪	–	–	–	–	–	೧
ಮೊಕದ್ದಮೆ	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	–
ಶಿಕ್ಷೆಯಾದ	೦೩–೦೪	–	–	–	–	–	–
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	೧
ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡದ	೦೩–೦೪	–	–	–	–	–	–
ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	೧೫೦೦
ಒಟ್ಟು ವಿಲೆಯಾದ	೦೩–೦೪	–	–	–	–	–	–
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	–
ಬಾಕಿ ಉಳಿದ	೦೩–೦೪	–	–	–	–	–	೧
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	–

...ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	ವರ್ಷ	ಸ್ಥಾಯಿ ಆದೇಶ ಕಾಯ್ದೆ	ವೃತ್ತಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯ್ದೆ	ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	ಕೃಷಿ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ	ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ	ಒಟ್ಟು
ತನಿಖೆ ಮಾಡಿದ	೦೩–೦೪	–	–	೫೬೯	೨೪೦	೧೧೦೮	–
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೪–೦೫	–	೨	೪೯೯	೨೬೪	೪೪೮	–
ಕಂಡು ಹಿಡಿದ	೦೩–೦೪	–	–	೧೦೩	–	–	–
ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	೨೦೦	–	೨	–
ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ	೦೩–೦೪	–	–	೧೨೫	–	–	–
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೪–೦೫	–	–	–	–	–	–
ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು	೦೩–೦೪	–	–	೧೮	–	೩	೧೦೮
ಮೊಕದ್ದಮೆ	೦೪–೦೫	–	–	೭	–	೫	೫೨
ಶಿಕ್ಷೆಯಾದ	೦೩–೦೪	–	–	೧೦	–	–	೬೬
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	೫	–	–	೨೮
ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡದ	೦೩–೦೪	–	–	೭೭೫೫೦	–	–	೩೭೫೫೦
ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೦೪–೦೫	–	–	೫೪೦೦	–	–	೨೬೨೫೦
ಒಟ್ಟು ವಿಲೆಯಾದ	೦೩–೦೪	–	–	೧೦	–	–	೬೭
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	೫	–	–	೨೯
ಬಾಕಿ ಉಳಿದ	೦೩–೦೪	–	–	೭	–	೩	೪೧
ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೪–೦೫	–	–	೨	–	೩	೨೩

ಮಾಹಿತಿ : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಪವಿಭಾಗ–೨, ಮಂಗಳೂರು

ಕೋಷ್ಟಕ – ೧೬.೧೫: ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಯ್ದೆ–ಮೊಕದ್ದಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉಪವಿಭಾಗ–I

ಮೊಕದ್ದಮೆ ವಿವರ	ವರ್ಷ	ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಗಡಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೧	ಕರ್ನಾಟಕ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೪೮(ಕೃಷಿ)	ಕರ್ನಾಟಕ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೪೮ ಕೃಷಿಯೇತರ	ವೇತನ ಪಾವತಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೩೬	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೨	ಉಪಧನ ಪಾವತಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೨
ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪	೪೦	–	೩	೧	–	–
	೦೪–೦೫	೪೪	–	೮	೧	–	–
ಹೂಡಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪	೫೩	–	೧೦	–	–	–
	೦೪–೦೫	೪	–	೧	–	–	–
ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪	೯೩	–	೧೩	೧	–	–
	೦೪–೦೫	೪೮	–	೯	೧	–	–
ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪	೪೦	–	೩	–	–	–
	೦೪–೦೫	೨೮	–	೫	–	–	–
ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡದ ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೦೩–೦೪	೨೮೯೫೦	–	೧೨೦೦	–	–	–
	೦೪–೦೫	೧೮೭೫೦	–	೬೭೫೦	–	–	–
ಖುಲಾಸೆಯಾದ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪	೧	–	–	–	–	–
	೦೪–೦೫	–	–	–	೧	–	–
ವಿಲೇಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಗಳು	೦೩–೦೪	೪೧	–	೩	–	–	–
	೦೪–೦೫	೨೮	–	೫	೧	–	–
ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪	೫೨	–	೧೦	೧	–	–
	೦೪–೦೫	೨೦	–	೪	೧	–	–

...ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

ಮೊಕದ್ದಮೆ ವಿವರ	ವರ್ಷ	ಮೋಟಾರು ಸಾರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೬	ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೫	ಬೀಡಿ ಸಿಗಾರ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೬	ಸಮಾನ ವೇತನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೬	ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೫	ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೮೬	ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೨೬
ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೧ ೩	– –	– –	– –	೧ –	೩ ೧೨	– –
ಹೂಡಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೭ ೧	– –	– –	– –	– –	೧೧ ೪	– –
ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೮ ೪	– –	– –	– –	೧ –	೧೩ ೧೩	– –
ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೬ ೨	– –	– –	– –	೧ –	೧ ೨	– –
ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡದ ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨೧೫೦ ೨೮೫೦	– –	– –	– –	೧೦೦೦ –	೨೫೦೦ ೯೭೦೦	– –
ಖುಲಾಸೆಯಾದ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	– –	– –	– –	– –	– –	೧ ೫	– –
ವಿಲೇಯಾದ ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೬ ೨	– –	– –	– –	೧ –	೨ ೭	– –
ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩–೦೪ ೦೪–೦೫	೨ ೨	– –	– –	– –	– –	೧೧ ೯	– –

ಮಾಹಿತಿ : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಪವಿಭಾಗ–೧, ಮಂಗಳೂರು

ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ನಗದು ಪರಿಹಾರವನ್ನೂ, ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಮಾದಾರನಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯವಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿ

ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅನುಸಾರ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ತಲಾ ಮೂರು ರುಪಾಯಿಯಂತೆಯೂ ಹಾಗೂ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಆರು ರುಪಾಯಿಯಂತೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಯುಕ್ತರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು– ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಲೀಕರು ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಿಧಿಯಿಂದ, ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವಾಚನಾಲಯ, ಮನರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳ್ಳಾಲ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದು, ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ, ಸಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿ.೧೨.೧.೨೦೦೪ರ ಪ್ರಕಾರ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ದಿನಾಂಕ ೧೫.೦೧.೨೦೦೪ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ.

೨೦೦೨–೦೩, ೨೦೦೩ ರಿಂದ ೨೦೦೪ರ ಜನವರಿಯ ವರಗೆ ಈ ಎರಡು ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೧೬

ಕ್ರ. ಸಂ	ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರದ ಹೆಸರು	ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು	೧. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ	೭೮೧
		೨. ವಾಚನಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ	೧೮೯
		೩. ಒಳಾಂಗಣ ಮತ್ತು ಹೊರಾಂಗಣ ಕ್ರೀಡೆಗಳು	—

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೧೭

ಅವಧಿ	ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರದ ಹೆಸರು	ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
ಏಪ್ರಿಲ್	ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರ , ಉಳ್ಳಾಲ	೧. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ	೪೬೮೨
೨೦೦೩ರಿಂದ		೨. ವಾಚನಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ	೧೧೩೪
ಜನವರಿ ೨೦೦೪ ರವರಗೆ		೩. ಒಳಾಂಗಣ ಮತ್ತು ಹೊರಾಂಗಣ ಕ್ರೀಡೆಗಳು	೮೭೨

ಮೂಲ : ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ದ.ಕ. ಉಪ ವಿಭಾಗ–೨., ಮಂಗಳೂರು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಜನಾಂಗದವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ನ ವರ್ಗದ ಜನತೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಖಾಸಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ

ಧನವನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು. ಬೋಧನಾ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ, ಪುಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಲಕರಣೆಗಳ ವಿತರಣೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಇತರ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲೂ ನಿಮ್ನ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರಯಲಾಯಿತು. ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ೧೮೮೩ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಕೊರಗ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಏಳು ಶಾಲೆಗಳು ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೯೨೧-೧೯೪೭ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ನಿಮ್ನ ವರ್ಗದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗದವರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಲಾದ ಇಂಥ ೪೮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೧,೩೫೮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಸತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿಮ್ನ ವರ್ಗಗಳ ಕಮೀಷನರ್‌ರವರು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೭೭ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಇಲಾಖೆಯೂ, ೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಇಲಾಖೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಯುಕ್ತರು, ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಇವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಐದು ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಒಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೮೫.೬೪ ಲಕ್ಷವಿದ್ದು, ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ೧೬.೨೦ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೮,೯೭,೭೩೦ ಇದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧,೩೧,೧೬೦ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಇದು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ೬.೯೧ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು, ೧೯೫೧ರಿಂದ ೧೯೫೬ರ ವರೆಗಿನ ಮೊದಲನೇ ಯೋಜನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ೧೧೫.೯೦ ಲಕ್ಷ ರುಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ೨೦೦೨-೨೦೦೭ನೇ ಸಾಲಿನ ಹತ್ತನೇ ಯೋಜನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ೬೦,೨೧೮.೨೭ ಲಕ್ಷ ರುಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯವ್ಯಯದ ಈ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇವರಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೇತರದಡಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿ, ರಾಜ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ೩೧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ೩೧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟು ೬೨ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಜಾತಿಯವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಉಪಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಮೆಟ್ರಿಕ್-ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು

ಐದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಊಟ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೪೦೦/-ರ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಉಚಿತ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಉಡುಪು, ಹಾಸಿಗೆ, ಹೊದಿಕೆ, ಸೋಪು, ಎಣ್ಣೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಕ್ರೀಡಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನೂ, ಏಳು ಬಾಲಕಿಯರ ನಿಲಯಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೧೮ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ಕ್ರ ಸಂ	ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		
		ಬಾಲಕರದು	ಬಾಲಕಿಯರದು	ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು	ಬಾಲಕಿಯರು	ಒಟ್ಟು
೧	ಮಂಗಳೂರು	೪	೨	೬	೨೫೦	೧೭೫	೪೨೫
೨	ಬಂಟ್ವಾಳ	೨	೧	೩	೧೦೦	೫೦	೧೫೦
೩.	ಪುತ್ತೂರು	೩	೧	೪	೨೧೫	೧೨೫	೩೪೦
೪.	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	–	೨	೨	–	೭೫	೭೫
೫	ಸುಳ್ಯ	೧	೧	೨	೭೫	೫೦	೧೨೫
	ಒಟ್ಟು	೧೦	೮	೧೮	೬೪೦	೪೭೫	೧೧೧೫

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥೀಗಳು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ **ಮೆಟ್ರಿಕ್** ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥೀ ನಿಲಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೧೯: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ಕ್ರ ಸಂ	ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		
		ಬಾಲಕರದು	ಬಾಲಕಿಯರದು	ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು	ಬಾಲಕಿಯರು	ಒಟ್ಟು
೧	ಮಂಗಳೂರು	೧	೧	೨	೭೫	೯೦	೧೬೫
೨	ಸುಳ್ಯ	೧	–	೧	೫೦	–	೫೦
	ಒಟ್ಟು	೨	೧	೩	೧೨೫	೯೦	೨೧೫

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ (ಕೇಂದ್ರ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ವಯ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಹ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಹಾಗೂ ಶುಲ್ಕ ಮರು ಪಾವತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದುತ್ತಿರುವ ತರಗತಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಗದಿತವಾಗಿರುವ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನದ ದರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೨೦: ವಿವಿಧ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನದ ದರಗಳ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ವಿವರ	ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲದವರಿಗೆ	ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ
ಗ್ರೂಪ್ ೧: ವೈದ್ಯಕೀಯ, ತಾಂತ್ರಿಕ(ಬಿ.ಇ.), ವ್ಯವಸಾಯ(ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,ಎಜಿ), ಪಶುವೈದ್ಯ (ಬಿ.ಡಿ.ಎಸ್. ಮುಂತಾದುವು)	೩೩೦	೭೪೦
ಗ್ರೂಪ್೨: ಮೊದಲನೇ ಗ್ರೂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರದಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಡಿಪ್ಲಮೊ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದುವು.	೩೩೦	೫೧೦
ಗ್ರೂಪ್ ೩ : ಪದವಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು (ಬಿ.ಎ.,ಬಿ.ಕಾಂ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ,ಇತ್ಯಾದಿ) ಮೊದಲ & ಎರಡನೇ ವರ್ಷ	೧೮೫	೩೫೫
ಗ್ರೂಪ್ ೪: ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪದವಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷ		

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ (ರಾಜ್ಯ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಅನರ್ಹರಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೂ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ. ೪೦/–ರಿಂದ ರೂ೭೫/–ರ ವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತರಗತಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವ, ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವ ಮತ್ತಿತರ ರೀತಿಯ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಮಕ್ಕಳೂ, ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನೆರವಾಗಲು, ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲದವರಿಗೆ, ಒಂದರಿಂದ ಐದನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೪೦ ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ; ಆರರಿಂದ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೬೦/–ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ; ಒಂಬತ್ತರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೬೦/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಈ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೩೦೦/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ; ಒಂಬತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೩೭೫/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗದ ಕಾರಣ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪುರಸ್ಕಾರ ಬಹುಮಾನ ಹಣ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಆಯಾ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಸಿದ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಸಿರುವ ಬಹುಮಾನದ ದರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೧

ಕ್ರ.ಸಂ	ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ವಿವರ	ನಿಗದಿತ ಬಹುಮಾನದ ಮೊತ್ತ
೧	ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.	ರೂ. ೫೦೦/–
೨	ಎರಡನೇ ಪಿ.ಯು.ಸಿ/ಮೂರು ವರ್ಷದ ಡಿಪ್ಲೋಮ	ರೂ. ೭೫೦/–
೩	ಪದವಿಗಳು	ರೂ. ೧೦೦೦/–
೪	ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳು	ರೂ. ೧೨೫೦/–
೫	ವೈದ್ಯಕೀಯ	ರೂ. ೧೫೦೦/–
೬	ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದವಿ	ರೂ. ೧೫೦೦–/
೭	ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಪದವಿ	ರೂ. ೧೫೦೦/–

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೨

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	೨೦೦೨–೦೩		೨೦೦೩–೦೪		೨೦೦೪– ೦೫	
		ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ
೧	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	೧೬೧೫೨	೩೦.೯೬	೧೭೬೦೪	೨೯.೫೭	–	–
೨	ಪ್ರತಿಭಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	೨೨೪೪	೧.೮೧	೨೫೪೦	೨.೦೧	–	–
೩	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	೧೨೯೭	೨೨.೧೯	೨೯೨೮	೫೭.೫೦	೩೬೯೮	೫೬.೯೭
೪	ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಬಹುಮಾನ	೯೯	೦.೪೯೫	೩೦	೦.೧೫	–	–
೫	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಊಟ ವಸತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ	೧೭೭	೧.೮೬	೧೦೧	೨.೪೩	೪೨೫	೪೬.೭೩
೬	ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ	೧೧೫೨೦	೧೦.೫೧	೧೧೫೪೫	೧೦.೩೮೨	೧೮೪೧೩	೨೦.೦೨
೭	ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು	೨೬೬	೫೧.೦೬	೨೯೨	೩೮.೪೬೮	––	––
೮	ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಬಹುಮಾನಗಳು	೮೭	೦.೭೩	೫೩	೦.೪೬೬	–	–
೮	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸ	೩೧	೦.೩೬	೩೬	೦.೩೬	೧೬	೦.೧೬

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರು.

ನರ್ಸರಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಲು, ನರ್ಸರಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತೀ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉಪಹಾರವನ್ನೂ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಜೊತೆ ಉಡುಪು, ಸೋಪು ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಬಳಕೆಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದು, ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ೨೦೦೨–೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨.೩೪ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨.೯೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪.೮೪ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ನೆರವು

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಬಾರದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ವೃತ್ತಿ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಾವಿರ ರುಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸ ವೆಚ್ಚವೆಂದು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೨–೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂವ್ವತ್ತೊಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ೦.೩೬ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ೦.೩೬ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ೦.೧೬ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಸಾಧನೆ –ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿರಾಳವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು, ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್, ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್ ಮುಂತಾಗಿ ಅವರ ಓದಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ರೂಪಾಯಿ ೭೦೦/– ರ ಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಹಾಗೂ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಲು ಧನ ಸಹಾಯ

ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ಪ್ರತಿ ಮಾಸಿಕ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳಂತೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನವನ್ನು ನೀಡಿ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಈ ಸಂಬಂಧ ವಕೀಲರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ನೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಒಂದು ಸಲ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಶಕಾಲಿಕ ಬೋಧಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಬೋಧನೆ; ಎಂ.ಫಿಲ್ ಹಾಗೂ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಫೆಲೋಷಿಪ್ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ; ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ನೇಮಕಾತಿ ಆಯೋಗಗಳು ನಡೆಸುವ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ, ಐ.ಎ.ಎಸ್/ಐ.ಪಿ.ಎಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗ ಬಯಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು, ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಪರೀಕ್ಷಾ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು; ವೈದ್ಯಕೀಯ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ಪಶುವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳು; ಮೂರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸೆಟ್‌ನಂತೆ ಪುಸ್ತಕ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ಹಣ ಪೂರೈಕೆ; ಬೆಳಗಾಂ ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಅರ್ಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ; ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಟೈಫಂಡ್; ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು;

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ; ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟಿಸಿ.ಹೆಚ್ ತರಬೇತಿ: ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಮತ್ತು ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಲು ಧನ ಸಹಾಯ; ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಿತ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ; ನವಚೇತನ ಯೋಜನೆ; ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ; ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗದವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗದವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರ್ವ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೩೯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳು/ನಿಗಮಗಳು ತಮ್ಮ ಯೋಜನಾ ಆಯವ್ಯಯದ ಶೇಕಡ ೧೫ನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ, ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ, ವಸತಿ, ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೭೯ರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲಾಖೆಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ತೆಂಗಿನ ಅಥವಾ ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆಂದು ೨೭೦೦/–ರೂ.ಗಳನ್ನೂ, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕಾಲುವೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸಲು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೇ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಸಿಂಪಡಿಕೆ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಇಲಾಖೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಜೊತೆ ಹಾಲಿಂಡುವ ಹಸು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಅಥವಾ ಹಂದಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಾಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶು, ಆಹಾರ, ವಿಮೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ, ಶೆಡ್ಡಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

೨೦೦೨–೦೩ರಿಂದ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೨೩

ಕ್ರ ಸಂ.	ಇಲಾಖೆ	೨೦೦೨–೦೩		೨೦೦೩–೦೪		೨೦೦೪–೦೫	
		ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ವೆಚ್ಚ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ
೧	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ	೩೮	೦.೮೨	೩೮	೦.೮೨	೪೧	೦.೮೨
೨	ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ	೪೬	೧.೧೬	೪೬	೧.೧೬	೪೬	೧.೧೬
೩	ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ	೫	೨೧.೧೦೩	೨೫	೧೯.೯೧	೨೯	೧೯.೯೧
೪	ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ದ.ಕ.	–		–	–	–	–
೫	ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸೇತುವೆಗಳು	–	೯.೩೨೨	೧೬	೮.೯೦	೧೬	೮.೯೦

ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಘು ವಾಹನ ಚಾಲನೆ ಮತ್ತು ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲನೆ ಕಲಿಸಲು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ವಾಹನ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ನಗರದವರಿಗೆ ರೂ. ೧೫೦/–

ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ರೂ.೩೦೦/–ರಂತೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವ ದರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೨–೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೩ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ೬೩ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ನಿಗಮದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೭೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ನಿಗಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ನಿಗಮವು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ: ೧) ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ, ೨) ಭೂಒಡೆತನ ಯೋಜನೆ, ೪) ನೇರ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ (ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಫ್.ಡಿ.ಸಿ), ೫) ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಯೋಜನೆ, ೬) ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆ, ೭) ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ೮) ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ೯) ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೀರಾವರಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ, ಸಾಮೂಹಿಕ ನೀರಾವರಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ.

ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ

ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ೧ ಲಕ್ಷದೊಳಗಿನ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಶೇ.೫೦ ಭಾಗ (ಗರಿಷ್ಠ ೧೦,೦೦೦–೦೦ ರೂ.) ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಭೂಒಡೆತನ ಯೋಜನೆ

ಭೂರಹಿತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಖುಷ್ಕಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಎಕರೆ ತರಿ ಜಮೀನು ಕೊಳ್ಳಲು, ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೬೦,೦೦೦ ಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೫೦ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿಯೂ, ಉಳಿದ ಶೇ.೫೦ ಹಣವನ್ನು ಸಹಾಯ ಧನವಾಗಿಯೂ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲವನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಆರರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಯೋಜನೆ

ಎನ್.ಎಫ್.ಡಿ.ಸಿ. ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಚಿಸಿದ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಸಹಾಯಧನ ಪಡೆದು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಹಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೧೫,೦೦೦/– ಗಳ ಅವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆ

ಸಫಾಯಿ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ರೂ.೫೦,೦೦೦ ಗಳನ್ನು ಘಟಕ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ (ಶೇ.೫೦ ಭಾಗ), (೧೦,೦೦೦ ಗರಿಷ್ಠ) ಸಹಾಯ ಧನ ಶೇ.೧೫ (ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೭೫೦೦) ಅವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು , ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲವಾಗಿ ದೊರಕಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಎಂಟು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಪಂಪ್ ಅಳವಡಿಸಿ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹದಿನೈದು ಎಕರೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸಿ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

(ಅ) ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೀರಾವರಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ರೂ.೭೫,೦೦೦ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ಕೊರೆಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ.೬೫,೦೦೦ಗಳನ್ನು ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನಾಗಿಯೂ ರೂ.೧೦,೦೦೦ವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿಯೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

(ಆ) ಸಾಮೂಹಿಕ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಗುಂಪು ಜಮೀನಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೯೯೬ರ ಜನವರಿಯಿಂದ, ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇದರಡಿ, ಎಂಟರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಎಕರೆ ಗುಂಪು ಜಮೀನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ನೀರಾವರಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಟು ಎಕರೆ ಘಟಕಕ್ಕೆ ರೂ.೨.೫೩ ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಹದಿನೈದು ಎಕರೆ ಘಟಕಕ್ಕೆ ರೂ.೩.೫೪ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ನಿಗದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಯುವುದು, ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್ ಅಳವಡಿಸುವುದು, ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ, ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಅಳವಡಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ನೀರು ಶೇಖರಣೆಗೆ ತೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುವುದೂ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ೧೯೯೯ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ, ಮೂಲವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮೈಸೂರು, (ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ರಚನೆಯಾಗುವ ಮೊದಲು) ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಸುಸಂಘಟಿತ ಯೋಜನಾ ಘಟಕಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಇದರ ತತ್ಸಮಾನ ಪಂಗಡಗಳಾದ ಬೇಡ, ಬೇಡರ್ ಮತ್ತು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪಂಗಡಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ಪಂಗಡದವರು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ನೀಡಿತು. ದಿನಾಂಕ ೩೦.೮.೧೯೯೪ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು. ಅದರಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು, ೧೯೯೯ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು, ೧೯೯೯ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ೫,೨೮,೫೦,೫೬೦ ಇರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯನ್ವಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೩೪,೬೩,೯೮೬ ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ೬.೫೫ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ೪.೧೦ರಷ್ಟಿದೆ. ಜನವರಿ ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ, 'ಸಿದ್ದಿ' ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗವನ್ನು ; 'ಮೇದ' ಜನಾಂಗದ ಮೂರು ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಾದ ಮೇದಾರಿ, ಬುರುಡ್ ಮತ್ತು ಗೌರಿಗ'; ಮತ್ತು ಪಾನ್ಸೆಪರ್ದಿ(ಹರನ್‌ಶಿಕಾರಿ) ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೩೬ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಸಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡ ಮೂರು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೮,೯೭,೭೩೦ ಇದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ೬೯೩೬ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ ೩.೩೨ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ವರ್ಗದವರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೨.೯ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ ೮೦.೨ ರಷ್ಟೂ, ಹೆಂಗಸರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ ೬೫.೭ರಷ್ಟೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳೆಂದು ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕೊರಗರನ್ನು ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಗಿರಿಜನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಐದು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು, ಒಂಬತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು; ಹತ್ತು ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೨೪

ವಿವರ	ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ನಿಲಯಗಳು	ಮಂಗಳೂರು	೧. ಮಂಗಳೂರು(ಬಾಲಕರು)	೫೦
	ಸುಳ್ಯ	೨. ಸುಳ್ಯ (ಬಾಲಕಿಯರು)	೫೦
ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ನಿಲಯಗಳು	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧. ಮುಂಡಾಜೆ – (ಬಾಲಕರು)	೪೫
		೨. ಮುಂಡಾಜೆ – (ಬಾಲಕಿಯರು)	೫೦
		೩. ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ – (ಬಾಲಕರು)	೭೨
		೪. ಅಳದಂಗಡಿ– (ಬಾಲಕಿಯರು)	೫೦
“	ಬಂಟ್ವಾಳ	೧. ಪಾಳ್ಯತಡ್ಕ – (ಬಾಲಕರು)	೨೫
		೨. ವಿಟ್ಲ – (ಬಾಲಕರು)	೭೫
		೩. ಅದ್ಯನಡ್ಕ – (ಬಾಲಕರು)	೨೫
	ಸುಳ್ಯ	೧. ಸುಳ್ಯ – (ಬಾಲಕಿಯರು)	೨೫
		೨. ಬಲಿಲ– (ಬಾಲಕರು)	೨೫
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು	ಮಂಗಳೂರು	೧. ಕದ್ರಿ	೧೦೦
		೨. ಮಧ್ಯ	೨೫೦
ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು	ಪುತ್ತೂರು	೧. ಬಲ್ನಾಡು	೭೫
	ಸುಳ್ಯ	೧. ಬಲಿಲ	೫೦
		೨. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ	೫೦
		೩. ಅಲಟ್ಟಿ	೫೦
	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	೧೦೦
		೨. ಶಿಶಿಲ	೫೦
		೩. ನೆರಿಯ	೧೦೦
		೪. ನಾರಾವಿ	೭೫
	ಬಂಟ್ವಾಳ	೧. ಕಡೆಶಲ್ಯ	೧೦೦
		೨. ಕುಡುಪದವು	೭೫

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು, ನರ್ಸರಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು, ಅನುದಾನಿತ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನ, ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳು, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳು, ಪ್ರತಿಭಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳು, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದವರಿಗೆ ರೂ.೫೦೦/–ಗಳಿಂದ ೧೫೦೦ ರೂ.ಗಳ ವರೆಗೆ ಆಯಾ ತರಗತಿಗೆ ನಿಗದಿಸಿದಂತೆ ನಗದು ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್, ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ನೆರವು, ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ, ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮುಂತಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕಮಗಳೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ, ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆ, ವಿದೇಶದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ, ರುದ್ರಭೂಮಿಗಾಗಿ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ವೆಚ್ಚ ಜನಶ್ರೀ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ, ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು, ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಗುಂಪುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಗುಂಪುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಜೇನು ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕೊರಗ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಗುಂಪುಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಾಂಗದವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಕೆಲವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೨೭೫(೧)ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕೆಲ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಗುಂಪುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೫

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ	ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಗುಂಪಿನ(ಕ್ಲಸ್ಟರ್) ಹೆಸರು
೧	೨೦೦೪–೦೫	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ನೆರಿಯಾ
೨	೨೦೦೪–೦೫	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಪುನಚ
೩	೨೦೦೫–೦೬	ಮಂಗಳೂರು	ಪುತ್ತಿಗೆ
೪	೨೦೦೫–೦೬	ಪುತ್ತೂರು	ಬಲ್ನಡು–ಮುರಂಗಿ
೫	೨೦೦೫–೦೬	ಸುಳ್ಯ	ಕಲ್ಮಡ್ಕ

ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ಕೊರಗರ ಕುಟುಂಬಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೧೩೫ ಇದ್ದು, ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೬

ತಾಲೂಕು	ಕೊರಗರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಒಟ್ಟು
ಬಂಟ್ವಾಳ	೧೭೦	೨೯೬	೨೬೭	೫೬೩
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೯೮	೧೫೨	೧೩೬	೨೮೮
ಮಂಗಳೂರು	೭೧೬	೧೩೭೨	೧೪೮೯	೨೮೬೧
ಸುಳ್ಯ	೪೭	೭೭	೭೪	೧೫೧
ಪುತ್ತೂರು	೧೦೪	೧೭೦	೧೭೪	೩೪೪
ಒಟ್ಟು	೧೧೩೫	೨೦೬೭	೨೦೭೦	೪೧೩೭

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕೊರಗರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೩೮.೧೨% ಇದ್ದು, ೨೦೦೫–೦೬ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಣದ ನೆರವು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪಡೆದ ಹಣದ ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೭

ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಹೆಸರು	ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಹಳ್ಳಿಗಳು	ಸೌಕರ್ಯ ಪಡೆದ ಕುಟುಂಬಗಳು/ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು	ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
ಮಂಗಳೂರು ಬ್ಲಾಕ್	ಬಲಕುಂಜೆ, ಕರ್ನಿರೆ,	೧೪	ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ	೧.೦೦
ಬಂಟ್ವಾಳ ಬ್ಲಾಕ್	ಬುಯ್ರಾಲ್‌ಕಟ್ಟೆ , ಕುಕ್ಕುನೆ, ಕನ್ಯಾನ,	೧೦	ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ	೧.೦೦
ಪುತ್ತೂರು ಬ್ಲಾಕ್	ಬೆದ್ರೋಡಿ, ನೀರಕಟ್ಟೆ, ಬಜತೂರು	೧೫	ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ	೧.೦೦
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ಬ್ಲಾಕ್	ಕಲ್ಲಕೆರೆ, ಕೊರಗ	೧೪	ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೃಷಿ	೦.೫೦
	ಕಾಲೋನಿ	೧೪	ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ	೧.೦೦
ಸುಳ್ಯ ಬ್ಲಾಕ್	ಆನೆಕಡಪ, ಮಾದಪದಿ	೮	ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ	೧.೦೦

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೇಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ನೀಡಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಶಿಬಿರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಹಣ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿನಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಖರ್ಚಿನ ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೮

ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್	ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	ನಿಗದಿತ ಮೊತ್ತ (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
ಮಂಗಳೂರು	ಪುತ್ತಿಗೆ ಗ್ರಾಮ	೨೦ ಕುಟುಂಬಗಳು	೨೦ ಎಕರೆಗಳ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	೩.೦೦
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಕಲ್ಮಂಜ ಗ್ರಾಮ	ಆರು ಕುಟುಂಬಗಳು	೧೫ ಎಕರೆಗಳ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	೨.೦೦
ಪುತ್ತೂರು	ಕೇಮಂಜಿ ಗ್ರಾಮ	ಆರು ಕುಟುಂಬಗಳು	೧೩ ಎಕರೆಗಳ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	೨.೦೦

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕೃಷಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಮೀನನ್ನು ಸಮಗೊಳಿಸುವುದು, ಬದುವು ಕಟ್ಟುವುದು, ಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು– ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ 'ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿ, ಐದರಿಂದ ಏಳನೇ ತರಗತಿ ಮತ್ತು ಎಂಟರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಕೊರಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.೧೦೦/–ರೂ.೧೫೦/–, ರೂ.೨೦೦/– ಮತ್ತು ರೂ.೨೫೦/–ಗಳ ವಿಶೇಷ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಮಂಜೂರಾತಿ; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೋಷಕರಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.೨೦೦/–ಗಳ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಮಂಜೂರಾತಿ; ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಕೊರಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮಂಜೂರಾತಿ; ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ವಾರ್ಷಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವ ಆದಿವಾಸಿ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲಾ ರೂ.೨೫೦೦/– ಹಾಗೂ ರೂ. ೫೦೦೦/– ಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಮಂಜೂರಾತಿ; ಮುಂತಾದವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ. ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು ಮಧ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜೇನು ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕೊರಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮಾದರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸತಿರಹಿತ ಕೊರಗರಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ /ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ರೂ.೨೦,೦೦೦ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ; ಹಳೆಯ ಮನೆಯ ದುರಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ರೂ.೧೦,೦೦೦ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನ, ಕೊರಗ ಕಾಲೋನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕ; ನೀರು ಸರಬರಾಜು; ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎತ್ತು, ಗಾಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ; ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬೆತ್ತ ಬಿದಿರು ವಿತರಣೆ, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಗುಂಪುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿರುವ ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ.

ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್ (Large sized Adivasi Multipurpose Co-Operative Societis)–ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಿವಾಸಿ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು)

ಮೇಲಿನವಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಜನಶ್ರೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ಗಿರಿಜನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಗಿರಿಜನ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು(ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್) ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದಸ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಲಾಭಾಂಶವನ್ನು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಜೇನು ಘಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಲ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಮಂಡಳಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧) ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಮಂಗಳೂರು. ೨) ಬಂಟ್ವಾಳ್ ತಾಲೂಕು ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಬಂಟ್ವಾಳ್. ೩) ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಪುತ್ತೂರು. ೪) ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕು ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ. ೫) ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಸುಳ್ಯ.

ಹುಣಿಸೇಹಣ್ಣು, ಜೇನು–ಮೇಣ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಕಾಡು ಆಲಿವ್, ಮಾಕ್ಕಿಬೇರು, ಸೀಗೆಕಾಯಿ, ಅಂಟುವಾಳದ ಕಾಯಿ, ಅಂಟು, ಬೇವಿನಬೀಜ, ವಾಟೆಹುಳಿ, ಸೊಗದೆಬೇರು, ಮರಸೇಬು, ಕಕ್ಕೇಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ರೇಷ್ಮೆ ಹತ್ತಿ, ರಾಮಪತ್ರೆ, ಮಾವಿನಹಣ್ಣು, ಎಲಿಚಿಹಣ್ಣು, ಕಾಡುಹರಳ ಬೀಜ, ಚಗಚೆಬೀಜ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಹೊಂಗೆ ಬೀಜ ಮುಂತಾದವು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅರಣ್ಯ

ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾಗಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಲ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೨೯

ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಹೆಸರು	ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಬೆಲೆ	ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ
ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್, ಬಂಟ್ವಾಳ	೦.೪೫	೦.೭೫
ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧೫.೦೪	೧೧.೫೭
ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್, ಸುಳ್ಯ	೯.೪೫	೧೧.೯೮
ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್, ಪುತ್ತೂರು	೨.೮೭	೩.೬೪

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಜನಶ್ರೀ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೦.೮.೨೦೦೦ದಂದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪ ಆದಾಯದ ಬಡಜನರು ವಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿ ಭದ್ರತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದನ್ನು ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮದಿಂದ ಯೋಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂವತ್ತೇಳು ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಯೂನಿಯನ್/ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್/ರೋಟರಿ/ಲಯನ್ಸ್ ಮತ್ತಿತರ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಸಮುದಾಯ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ವಿಮಾ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಅಪಘಾತ ಅಥವಾ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂ.ವರೆಗೆ ಪ್ರತೀ ಆಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಸಿದ ದರದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತೀ ಸದಸ್ಯರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂರು ರೂ. ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂ.ಗಳು ಸಹಾಯಧನವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಶ್ರೀ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಹಾಯಧನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೦

ವರ್ಷ	ತಾಲೂಕು	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ (ತಲಾ ರೂ. ೫೦೦ರಂತೆ ೫ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ)
೨೦೦೪–೦೫	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೯೮	೦.೪೯
“	ಬಂಟ್ವಾಳ	೧೦೦	೦.೫೦
“	ಮಂಗಳೂರು	೧೦೦	೦.೫೦
“	ಸುಳ್ಯ	೪೭	೦.೨೩೫
“	ಪುತ್ತೂರು	೧೦೦	೦.೫೦
೨೦೦೫–೦೬	ಬಂಟ್ವಾಳ	೭೦	೦.೩೫
“	ಮಂಗಳೂರು	೪೦೦	೨.೦೦

ಆಧಾರ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ

ಹಿಂದುಳಿದ ಹಾಗೂ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಅಥವಾ ಬಡತನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಟಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆ ಕೇವಲ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿದ್ದು, ಗೃಹಕಾರ್ಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಘನತೆ–ಗೌರವಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಸೂಕ್ತ ನೆರವು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸುಖ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿವಿಧ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಕೆಲವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಉಳಿವು, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ಇದು ಅನುಷ್ಟಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕುಟೀರಗಳು, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಿಧವೆಯರ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು, ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ, ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವವರಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ, ಜಾಗೃತಿ, ಮಹಿಳಾ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುನರ್ ವಸತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಛೇರಿಯ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕೀಳು ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಗೌರವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ದಿ. ೧೫–೬–೯೭ ರ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರೂ.೫೦೦ ಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಆಡಳಿತ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರು, ಬಾಣಂತಿಯರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿಯರು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಿ, ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷದವರೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ, ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಜಂಟಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿಯನ್ನು ಬಡ್ಡಿ ಸಮೇತ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದರಿಂದ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ : ರೂ.೩೦೦/–ರಂತೆ

ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಗೆ: ೫೦೦/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ
ಐದನೇ ತರಗತಿಗೆ : **೬೦೦**/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ
ಆರನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಏಳನೇ ತರಗತಿ : ೭೦೦/–ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ
ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ : ೮೦೦/– ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ
ಒಂಭತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ: ೧೦೦೦/– ರೂ.ನಂತೆ.

ಸುವರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಲುವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಐನೂರುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿಯೂ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರ ಬಹುಮಾನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾದ ಹಣದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೩೧:ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರು ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾದ ಹಣದ ವಿವರಗಳು.

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾದ ಹಣ (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೧	೨೦೦೦–೦೧	೯೦೦	೪.೫೦
೨	೨೦೦೧–೦೨	೧೦೬೭	೫.೫೦
೩	೨೦೦೨–೦೩	೧೧೮೨	೬.೦೦
೪	೨೦೦೩–೦೪	0.00	0
೫	೨೦೦೪–೦೫	೨೯೦೦	೧೫.೦೦

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ, ೨೦೦೦ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ, ಓದು–ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದು, ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಡೆಸಬಲ್ಲೆವೆಂಬ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಶಕ್ತತೆಯನ್ನು ತರುವುದು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ೩೩೫೨ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೫ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ೫೧೭೬೭ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಪೈಕಿ ೫೦೦೦ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೂ; ೩೬೧೭ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೂ, ೯೮೭೪ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ೩೩೨೭೬ ಮಹಿಳೆಯರು ಇತರೇ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೫ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ, ೧೦೦೫.೪೧ ಲಕ್ಷ ರುಪಾಯಿಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ೩೩೫೨ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರೂ. ೧೯೪೯.೩೭ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಸಾಲವಾಗಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳ ಪೈಕಿ ೨೭೦೨ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ.೧೩೫.೧೦ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಸುತ್ತು ನಿಧಿಯಾಗಿ ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ವಿತರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೬೫೦ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ರೂ. ೩೭.೯ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಎಸ.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ.ನಿಂದ ಸುತ್ತು ನಿಧಿಯಾಗಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೩೩೫೭ ಗುಂಪುಗಳ ಪೈಕಿ ೨೯೭೬ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ರೂ.೧೮೭೪.೭ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ೧೫೫೪ ಗುಂಪುಗಳ ೬೭೩೫ ಸದಸ್ಯರು ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಊದುಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಟೇಲರಿಂಗ್, ಅಣಬೆ ಕೃಷಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೃಷಿ, ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿ, ಬೇಕರಿ ತಿನಿಸು ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ ಸಾಂಬಾರು ಪುಡಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಫಿನಾಯಿಲ್ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ಮುಂತಾದವು ಈ ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಮನೋ ಧಾರ್ಢ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುವಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಚೈಲ್ಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ಸ್)

ಗರ್ಭಿಣಿಯರು, ಬಾಣಂತಿಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು, ಈ ಆಶಯವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ನೀಡಿಕೆ, ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ೦–೬ ವಯೋವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಾಣಂತಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದಗಳು : ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರೈಕೆ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಹೆರಿಗೆಯಾಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಅವರ ಆರೈಕೆಗಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ, ಮೊಟ್ಟೆ ಹಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಂಗನವಾಡಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿಯರು ಅರ್ಹ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಆಹಾರವನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೧೭೭೫ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳಿರುವ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೨

ಘಟಕದ ಹೆಸರು	ಮಂಜೂರಾದ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು		ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳಿರುವ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು	ನಿರ್ಮಿಸ ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳು	ಲಭ್ಯವಿರುವ ನಿವೇಶನಗಳು
	ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ				
ಮಂಗಳೂರು (ನಗರ)	೧೪೧	೮೧–೮೨	೧೪೧	೩೦	––	೧೫
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧೯೩	೮೨–೮೩	೧೯೩	೧೯೩	––	–
ಸುಳ್ಯ	೧೧೬	೮೨–೮೩	೧೧೬	೧೧೬	––	–
ಪುತ್ತೂರು	೩೬೩	೮೮–೮೯	೩೬೩	೩೧೮	೮	೨೯
ಬಂಟ್ವಾಳ(ಗುಡ್ಡಗಾಡು)	೫೩೭	೯೦–೯೧	೫೩೭	೩೭೭	೬	೬೭
ಮಂಗಳೂರು(ಗ್ರಾ)	೪೨೫	೯೩–೯೪	೪೨೫	೨೪೧	೩	೪೦
ಒಟ್ಟು	೧೭೭೫	–––	೧೭೭೫	೧೨೭೫	೧೭	೧೫೧

ಮೂಲ: ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ–ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೩ : ನೀರು ಮತ್ತು ಸ್ಯಾನಿಟೇಷನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವಿವರ

ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರ	ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ ಅಂ.ಕೇ.ಗಳು	ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಅಂ.ಕೇ.ಗಳು	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಇರುವ ಅಂ.ಕೇ.ಗಳು	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಇಲ್ಲದ ಅಂ.ಕೇ.ಗಳು
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧೭೬	೧೭	೧೩೨	೬೧
ಸುಳ್ಯ	೧೦೭	೯	೧೧೬	–
ಮಂಗಳೂರು (ನಗರ)	೧೨	೧೬	೨೮	–
ಮಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾ)	೧೪೬	೯೧	೧೩೮	೯೯
ಬಂಟ್ವಾಳ್	೨೨೦	೧೪೨	೨೬೨	೧೦೦
ಪುತ್ತೂರು	೧೭೯	೧೨೬	೨೫೪	೫೧
ಒಟ್ಟು	೮೪೦	೪೦೧	೯೩೦	೩೧೧

ಆಧಾರ: ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ – ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನಾಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ, ಮಾರ್ಚ್ ಎಂಟರಂದು ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆಚರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಹಿಳಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸತತ ತೊಡಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ (ಮಹಿಳೆ) ಈ ಮಹಿಳಾ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ೨೫,೦೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ೧೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಮೂಡಬಿದರೆಯ ಜಯಂತಿ ಎಸ್.ಬಂಗೇರಾ ಎಂಬುವ ಮಹಿಳೆಯು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ರೂ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರಗಳ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. **(ಇಲಾಖೆಯ ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ)**

ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೬೧ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ, ಮಂಡಲಿಗಳು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಗಲು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅನುದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಅನುದಾನದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ರೂ. ೫,೦೦೦ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಇಲಾಖೆಯ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಮಂಡಳಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ, ಅಥವಾ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಾಗ, ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಗೆ ನೀಡಿ, ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೪

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ತಾಲೂಕು	ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಮಂಗಳೂರು	೯೭
೨	ಬಂಟ್ವಾಳ	೫೯
೩	ಸುಳ್ಯ	೪೪
೪	ಪುತ್ತೂರು	೬೯
೫	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೮೧
ಒಟ್ಟು		೩೫೦

ಮೂಲ: ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ – ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ವೇತನ

ಕಾನೂನು ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಪದವೀಧರೆಗೆ, ಮಾಸಿಕ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳಂತೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನದ ನೆರವು ನೀಡಿ, ಪರಿಣತ ವಕೀಲರ ಬಳಿ ವಕೀಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ೨೦೦೧–೦೨ರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರೆಯರನ್ನು ತರಬೇತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೫ಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗಿನ ಅವಧಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೮ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯವೇತನವಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವೀಕಾರ ಕೇಂದ್ರ

ಪರಿತ್ಯಕ್ತರು, ಅವಿವಾಹಿತ ತಾಯಂದಿರು, ನಿರಾಶ್ರಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ವಿಧವೆಯರು, ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೋರಿ ಬರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸ್ವೀಕಾರ ಕೇಂದ್ರವೊಂದನ್ನು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ(ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ)ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೫೬ರ ಮೇರೆಗೆ ಇಂಥ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ತರಬೇತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಂಗಸರು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ಆಶ್ರಯ ತಾಣವೂ ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅಥವಾ ಪೋಲೀಸರು ಕರೆತಂದು ಬಿಡುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಊಟ, ವಸತಿ, ಊಟೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರಳ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಸರೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಿ, ಅವರ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಅಥವಾ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಲು, ಇಲ್ಲವೇ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲು ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರದ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಮಹಿಳಾ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ (ಬಿಜೈ ಚರ್ಚ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ) ಒಂದು ಸ್ವೀಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೦ ಮಾತ್ರವಾದರೂ, ೧೯೭೦–೭೧ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ೮೪ ನಿವಾಸಿಗಳೂ; ೧೯೭೨–೭೩ರಲ್ಲಿ ೬೬ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪದೆದಿದ್ದರು. ಈ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮನೆಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವೃತ್ತಿನಿರತ ಮಹಿಳೆಯರ, ಮೂರು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲು ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಹಾಗೂ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅನುಭವಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ, ಅವನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆಪತ್ತುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ನೀಡುವುದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸವುದು ಮತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೂ ಸಹ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಆಶಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೊಸೈಟೀಸ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ೧೯೬೦ರನ್ವಯ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಸಾಧನೋಪಾಯಗಳು, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನುದಾನ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ರಾಜ್ಯ ವಲಯದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಕನಿಷ್ಟ ಶೇಕಡ ೮೦ ಹಾಜರಾತಿ ಪಡೆದು ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದ ಐದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನಿರಿಗೆ, ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ಆ ಬಾಲಕಿಯು ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ನಿಯಮ.

ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ

ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವ ನೈಪುಣ್ಯತೆ, ಕೌಶಲ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಟಿ.ವಿ., ರೇಡಿಯೋ, ಗಡಿಯಾರ ರಿಪೇರಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ, ಮೋಟಾರ್ ರಿವೈಂಡಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಕೋರ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ

ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸೂಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದ ವಾತಾವರಣ ಅವರ ನಡುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿವರವಾದ ತನಿಖೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುವುದು. ಬಾಲಾಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಾಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಾಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಜರು ಪಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದಿನ ಪುನರ್‌ವಸತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲನ್ಯಾಯ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೮೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೀಕ್ಷಣಾಲಯವನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನ ಬೊಂದೆಲ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಕರೆ ಮೂರು ಸೆಂಟ್ಸ್ ಜಾಗದ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಹತ್ತು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ (ಬಾಲಕ) ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ (ಬಾಲಕಿಯರ) ಬಾಲಾಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯ್ದೆ ನಿಯಮಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಸಂಘರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇಡಲಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ಬಾಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅಥವಾ ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯ್ದೆ (ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ) ೨೦೦೦ ಮತ್ತು ಇದೇ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಹೊರ ಬಂದ ನಿಯಮಗಳನ್ವಯ ವಿಚಾರಣೆ ಮುಗಿದ ೨೧ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ (ಚರ್ಚ್ ಸ್ಕೂಲ್)ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದು ಈ ವರ್ಷ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಬೊಂದೆಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಈ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು, ನಿಗದಿತ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಹಾಸಿಗೆ–ಹೊದಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗ ಇತರೆಡೆಯಿಂದ ಔಷಧಿಯನ್ನೂ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಈ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ತನಿಖೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೫ : ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದ ತನಿಖೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರ

ವರ್ಷ	ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚು
೨೦೦೨–೦೩	೯೫	೧,೨೪,೩೧೫/–
೨೦೦೩–೦೪	೧೧೨	೧,೪೬,೦೩೮/–
೨೦೦೪–೦೫	೧೨೪	೧,೬೮,೪೯೬/–

ಆಧಾರ : ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಬಾಲಭವನ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಿತರ ಹೊರಗಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಸೃಜನಶೀಲರನ್ನಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಬಾಲ ಭವನ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ನೊಂದಾವಣೆಗೊಂಡಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ರಂಗಮಂದಿರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು, ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆ ಒದಗಿಸುವುದು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಾಲ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದ್ರಿ ಪಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಲಭವನವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ವತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯವೂ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಹಾಗೂ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ ರಜಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಬಾಲಭವನದಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಬಾಲನ್ಯಾಯ ಕಾಯಿದೆ(ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ) ೨೦೦೦ದಡಿ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಬಾಯ್ಸ್ ಹೋಂ, ನೆಹರೂ ನಗರ ಕೋಟೆಕಾರ್, ಬಾಪೂಜಿ ಮಕ್ಕಳ ನಿಲಯ, ಅಳಿಕೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್, ಪಳ್ನೀರ್ ರೋಡ್, ಕಂಕನಾಡಿ ಮಂಗಳೂರು, ಈ ಮೂರು ಅರ್ಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಎರಡು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅನುದಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ನೂರರಂತೆ, ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಬಳದ ಶೇಕಡ ೭೫ರಷ್ಟು ಖರ್ಚಿಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ನೆರವು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕುಟೀರಗಳು (ಡೆಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಕಾಟೇಜಸ್–Destitutes Cottages)

ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಒದಗಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ, ನೊಂದಾಯಿತ ಅನುಭವಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕುಟೀರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಶೇ ೯೦ರಷ್ಟು ಕುಟೀರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಖರ್ಚನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ೪೦೦ ರೂ.ನಂತೆ ಅನುದಾನ

ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೦ ರಷ್ಟು ಖರ್ಚನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹದಿನೆಂಟು ನೋಂದಾಯಿತ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆ

ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್ ಹದಿನಾಲ್ಕರಂದು ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ನಿಯಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಸೂಚನೆ ಬಂದಾಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ, ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಂದ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆಯಂದು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ, ಶಾಲೆಯ ಶುಲ್ಕ ತುಂಬಲು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೫–೦೬ನೇ ಸಾಲಿಗೆ, ಪುತ್ತೂರಿನ ಸಂದೀಪ್ ರೈ ಎಂಬ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಕಂಪೆನಿಯ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೫೬ರಡಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಈ ನಿಗಮದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

೧. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು,

೨. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ನಿಗದಿತ ಸಂಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು,

೩. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು,

೪. ಮಹಿಳೆಯರು ತಯಾರಿಸುವ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು,

೫. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳನ್ನು, ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ,

೬ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಡತನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿಸಲು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ನಿಗಮವು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಹಾಯ ಯೋಜನೆ

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು, ನಿಗಮವು ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನದಂದು ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೧೧೦ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉದ್ಯೋಗಿನಿ

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೫೦,೦೦೦ ಸಾಲ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ. ಸಾಲದ ಮೊತ್ತದ ಶೇ.೨೫ ರಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯ ನಿಗಮವು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ವಿಧವೆಯರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ,

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಗವಿಕಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಸಾಲದ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೦ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೦೩-೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦೯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ೭,೦೨,೫೦೦ ರೂ.ಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮನೆ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿನಿ ಯೋಜನೆ

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಉನ್ನತಿಯೇ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು, ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ೨೫,೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ನಿಗಮವು ಈ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಶೇ. ೨೫ ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಠ ೫೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಕಳೆದ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೬

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	ವರ್ಷ	ಸಾಧನೆ	
			ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ
೧	ಉದ್ಯೋಗಿನಿ	೯೯-೨೦೦೦	೧.೩೩	೧೧
೨		೨೦೦೦-೦೧	೧.೮೫	೧೯
೩		೨೦೦೧-೦೨	೩.೧೮	೩೪
೪		೨೦೦೨-೦೩	೩,೫೭	೬೨
೫		೨೦೦೩-೦೪	೩.೦೭	೫೩
೬		೨೦೦೪-೦೫	೪.೧೫	೫೧

ಆಧಾರ: ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು.

ಸಾಂತ್ವನ ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯವಾಣಿ

ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ೨೦೦೦-೦೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ತೀವ್ರತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಥ ಇನ್ನಿತರ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಯಾತನೆ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಾನೂನು ನೆರವು, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಹಾರ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಸರೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೊಂದಾಯಿತ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಶುಲ್ಕ ರಹಿತ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಹತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ರೂ.೨೦೦೦ದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.೧೦,೦೦೦ದವರೆಗೆ, ತಕ್ಷಣದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೭

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ	ದಾಖಲಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳು
೧	೨೦೦೦–೦೧	೧೦೦
೨	೨೦೦೧–೦೨	೩೭೫
೩	೨೦೦೨–೦೩	೨೭೩
೪	೨೦೦೩–೦೪	೧೬೦
೫	೨೦೦೪–೦೫	೧೮೭

ಮಹಿಳಾ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆ

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಹೊಂದಲು, ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ಯೋಜನೆ ಇದು. ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್, ಹೊಲಿಗೆ, ಎಂಬ್ರಾಯಿಡರಿ, ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ತಯಾರಿಕೆ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ರಿಪೇರಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್, ಗಾರೆ ಕೆಲಸದ ತರಬೇತಿ, ನರ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವಾರ್ಡ್ ಅಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್, ಲಘು ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ಚಾಲನಾ ತರಬೇತಿ, ಬೇಕರಿ ತಿನಿಸುಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ತರಬೇತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೯೦ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆ

ಮಹಿಳಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು, ಮಹಿಳಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ೨೦೦೪ರ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ೨೦೦೪ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ೨೫೬ ನೊಂದಾಯಿಸಿ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಗರ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ ೨೫.೧೧.೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯದ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಗವಿಕಲ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ' ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ನಂತರ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಗಮದಿಂದ ಸುತ್ತು ನಿಧಿ ನೀಡಿ, ಸದರಿ ಹಣವನ್ನು ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಸಾಲ ಪಡೆದು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅರ್ಹ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪ರ ಜನವರಿಯಿಂದ ಇದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ೧೯೩ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಟ್ಟು ೩೬೪೦ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ೨೨೧ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ೯೬ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ೮೧೪ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು, ೨೫ ಅಂಗವಿಕಲರು, ೨೦೫ ವಿಧವೆಯರು ಮತ್ತು ೨೨೭ ಇತರೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೦೫ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೨೮,೯೦,೭೨೩ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ೪೨,೭೦,೮೮೦/– ರೂ.ಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಸಾಲವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣ

ಅಂಗವಿಕಲರು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ೧–೮–೮೮ ರಂದು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಿತು.

ದೇಹದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಊನವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಅವರ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಕ್ಷೀಣಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಗವಿಕಲನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗವಿಕಲತೆಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಅಂಗವಿಕಲರು, ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷವುಳ್ಳವರು, ಶ್ರವಣ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವರು, ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯರು, ಕುಷ್ಟರೋಗ ನಿವಾರಿತ ಅಂಗವಿಕಲರು, ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಬಹುವಿಕಲತೆಯುಳ್ಳವರು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಗವಿಕಲರು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ. ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ತರಬೇತಿ ಅಷ್ಟೇ ಆದರೆ ಸಾಲದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇಶದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಂಗವಿಕಲರನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿರ್ದೇಶಕರು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಪತ್ರಾಂಕಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರರು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು

ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ಒಂದರಿಂದ ಐದನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.೨೫, ಐದರಿಂದ ಒಂಬತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.೩೫, ಒಂಬತ್ತರಿಂದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವರೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ರೂ.೯೫, ದ್ವಿತೀಯ ಪದವಿಯ ನಂತರದ ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.೧೨೫, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಡಿಪ್ಲೊಮೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದವಿ ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.೧೬೫/– ರಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಕೊಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನದ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಾಯ ಯೋಜನೆ: (ಆಧಾರ ಯೋಜನೆ)

ಉಚಿತ ಗೂಡಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಬಂಡವಾಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರೂ. ೬೦೦೦ಗಳ ಬಡ್ಡಿರಹಿತ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಹ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೯–೨೦೦೪ರ ವರೆಗಿನ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೮

ವರ್ಷ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ಖರ್ಚಾದ ಹಣ (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೯೯–೨೦೦೦	೩೭	೪.೪೪
೨೦೦೦–೦೧	೪೩	೫.೧೬
೨೦೦೧–೦೨	೨೭	೩.೨೪
೨೦೦೨–೦೩	೨೫	೨.೫೨

ಆಧಾರ : ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ – ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಪೂರೈಕೆ

ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ರೂ.೧೧,೫೦೦ಗಳನ್ನು ಮೀರದ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ರೂ.೨೪,೦೦೦ಗಳನ್ನು ಮೀರದ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಅವರ ನ್ಯೂನತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಚಕ್ರವಾಹನಗಳು, ಕೃತಕ ಅವಯವಗಳು, ಶ್ರವಣ ಸಾಧನ, ಗಾಲಿ ಕುರ್ಚಿ ಮುಂತಾದ ಸಲಕರಣೆ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೯ ರಿಂದ ೨೦೦೪ನೇ ಸಾಲಿನ ವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾಧನೆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಆದ ಖರ್ಚಿನ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೩೯

ವರ್ಷ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು	ಖರ್ಚಾದ ಹಣ(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೯೯–೨೦೦೦	೧೪೮	೩.೧೦
೨೦೦೦–೦೧	೧೪೬	೩.೫೪
೨೦೦೧–೦೨	೫೩	೨.೫೩
೨೦೦೨–೦೩	೨೫	೧.೪೩

ಆಧಾರ: ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ – ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಶೇ. ೬೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಗಳಿಸಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಪತಿಭಾವಂತ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಪೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು **'ಪತಿಭಾವಂತ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಪೋತ್ಸಾಹ ಧನ'** ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ; ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲು **'ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ವಿತರಣೆ' ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೂ**;. ವಿವಿಧ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಶ್ವ ಅಂಗವಿಕಲರ ದಿನಾಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಪುರಸ್ಕಾರ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ, **ಅಂಗವಿಕಲರ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನೂ**; ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ **'ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್ ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನೂ;** ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ವಿತರಿಸಲು **'ಉಚಿತ ಬಸ್ ಪಾಸ್' ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ,** ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿವಿಲ್ ಸೇವಾ(ಸಾಮಾನ್ಯ ನೇಮಕಾತಿ)ನಿಯಮಗಳು, ೧೯೭೭ರ ನಿಯಮ ೯(೧ಎ) ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಸಿವಿಲ್ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರೂಪ್ 'ಸಿ' ಮತ್ತು ಗ್ರೂಪ್ 'ಡಿ' ಹುದ್ದೆಗಳ ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ, ಶೇಕಡ ಐದು ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಂಗ ವಿಕಲ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾಪನ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಿಆಸುಇ, ೧೧೫ ಸೇನೆ ೨೦೦೫ ದಿ. ೧೯.೧೧.೨೦೦೫).

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗ, ಮೀಸಲಾತಿಯದು. ರಾಜ್ಯ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ, ಉಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು, ಆಗ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ೧೯೫೯ರ ಆದೇಶವನ್ನು ಅನೂರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ನೇಮಕಾತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಶಾಸಕರಾದ ಡಾ.ನಾಗನಗೌಡರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ 'ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸಸ್ ಕಮಿಟಿ'ಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಧ್ಯಂತರ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಆ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಶೇಕಡ ೧೮% ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ; ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಶೇಕಡ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಶೇಕಡ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪ್ರಮಾಣದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ನಿಗದಿಸಿ, ೯.೬.೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿತು. ಆನಂತರ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹೊರಡಿಸಲಾದ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಬಾಲಾಜಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಹೆತ್ತವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೧೨೦೦/– ರೂಪಾಯಿಯೊಳಗೆ ಇರುವಂತಹ ಎಲ್ಲ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೂ ಹಿಂದುಳಿದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ದಿ: ೧೬.೯.೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ನೀಡಿತು. ಈ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಸಿದ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ ೩೦ ಆಗಿತ್ತು. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತಹ ಆದೇಶವಿದು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಕೆಲವಾರು ಜನರ ಅತೃಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಸಮಾಧಾನಗಳೊಂದಿಗೇ ೧೯೬೩ರಿಂದ ೧೯೭೭ ರವರೆಗೆ ಈ ಅದೇಶವೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದು ದ.ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೧೯೭೨ರಿಂದ ೧೯೮೦ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವರಾಜ ಅರಸುರವರು, ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಗಣನೀಯ. ಇವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್. ಜಿ. ಹಾವನೂರುರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗದ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಈ ಆಯೋಗವು, ೧೯೭೫ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ೧) ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯ(ಬಿ.ಸಿ.ಎಂ.), ೨) ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳು (ಬಿ.ಸಿ.ಟಿ.) ೩) ಹಿಂದುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು (ಬಿ. ಟಿ) ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವಿಶೇಷ ಗುಂಪು (ಬಿ.ಎಸ್.ಜಿ.) ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಶೇ. ೪೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೇಮಕಾತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಿಗದಿಸಲು ದಿ. ೨೨.೨.೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಆದೇಶ ಮಾಡಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ಇಲಾಖೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದುವರೆಗೆ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡವು. ಟಿ. ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ, ಎರಡನೇ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗವು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಆಯೋಗವು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು. ಆದರೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ನೀಡಲಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಈ ಆಯೋಗವು ಅನುಸರಿಸಲಾಗದ ಕಾರಣ ಈ ಅಯೋಗದ ವರದಿಯು ಅನುಮೋದನೆಗೊಳ್ಳದೇ, ಒಂದು ಮಧ್ಯಂತರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಆದೇಶದಂತೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳು ಎ.ಬಿ.ಸಿ.ಡಿ ಮತ್ತು ಇ. ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಂಡವು. ಮತ್ತು ಶೇಕಡ ೫೦ಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಆದೇಶವನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ನಂತರ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಓ. ಚಿನ್ನಪ್ಪರೆಡ್ಡಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ, ಮೂರನೇ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಆಯೋಗವು, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡು. ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ೧೯೯೪ ರಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಎರಡು ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ಶೇ.೫೭ಕ್ಕೆ, ಆನಂತರ ಶೇ.೭೩ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಹಲವರು ಭಾರತ ಸರ್ವೋಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡಿದರು. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ಶೇ.೫೦ರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೀರಬಾರದೆಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಧ್ಯಂತರ ತೀರ್ಪಿನನ್ವಯ, ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ ೧೭–೯–೧೯೯೪ರ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ

ಪ್ರವರ್ಗವಾರು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿತು. ಪ್ರವರ್ಗ–೧: ಶೇ.೪; ಪ್ರವರ್ಗ–೨ಎ: ಶೇ.೧೫; ಪ್ರವರ್ಗ–೨ಬಿ: ಶೇ.೪; ಪ್ರವರ್ಗ–೩ಎ: ಶೇ.೪; ಪ್ರವರ್ಗ–೩ಬಿ: ಶೇ.೫; ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ: ಶೇ.೧೫; ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ: ಶೇ.೩; ಒಟ್ಟು ಶೇ.೫೦. ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಈಗಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಶಾಶ್ವತ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ

ಮಂಡಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು, ೧೯೯೨ರ ನವೆಂಬರ್ ಹದಿನಾರಂದು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿಯಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಉಪ ಜಾತಿಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಹಾಗೂ ಇವರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜಾರಿ ಕುರಿತಂತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಶಾಶ್ವತ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಒಂದು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರಚನೆಯ ನಂತರ ೧೯೯೭ ರಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪ್ರೊ. ರವಿವರ್ಮಕುಮಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಆಯೋಗವು, ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವರದಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣ ವರದಿಯ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟು, ದಿನಾಂಕ ೩೦.೦೩.೨೦೦೨ರ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿ, ಉಪಜಾತಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಉಪನಾಮಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ೮೨೩ ಜಾತಿ, ಉಪಜಾತಿಗಳು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಈ ಜಾತಿಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ಶೇಕಡ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ದಿ. ೧೭.೯.೧೯೯೪ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಸಿದ ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಈಗಲೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ಗ–೧ರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಧೀನ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನಿತ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ, ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಪೋಷಕರು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರಮಾನವಿರುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ; ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿದಾರರಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ; ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿದಾರರಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ; ಮತ್ತು ಇತರ ಇಂಥ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ; ಅಂತಹವರು ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ, ಎಂಬ 'ಜನಪರ ನೀತಿ'ಯನ್ನು ಸಹ ಈ ಆದೇಶದ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಇಲಾಖೆ

ಶ್ರೀ ಹಾವನೂರು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೯೮–೯೯ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇವನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಹೆಸರನ್ನು "ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ" ಎಂದು ದಿನಾಂಕ ೧೬.೨.೨೦೦೬ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಕೋರ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ (ಕಾಲೇಜುಗಳು) ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ

ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಬಾಲಕ/ ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೪೫೦ ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೧೦ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೧೦೦ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೧೦ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಸಾದಿಲ್ವಾರು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, .ಪ್ರತೀ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ರೂ. ೧೫೦೦ಗಳ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ/ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಂಗೀಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಕೋರ್ಸುಗಳಾದ ಪಿಯುಸಿ, ಪದವಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ, ಬಿ.ಇ, ಎಂಬಿಬಿಎಸ್, ಡಿಪ್ಲೊಮ, ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ಕೋರ್ಸುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು; ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಐದು ಕಿ.ಮೀ.ಗಿಂತ ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು; ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ ರೂ. ೧೫೦೦೦/– ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವರು ಮಾತ್ರ ಈ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರು. ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹರು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನಗರ, ವಾಮದ ಪದವು, ಕೊಣಾಜೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು ಆರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೆಟಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿದ್ದು, ಈ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ೪೫೫ ಬಾಲಕರು, ೫೦೫ ಬಾಲಕಿಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಊಟ–ವಸತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪೦: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರಗಳು.

ತಾಲೂಕಿನ	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		
ಹೆಸರು	ಬಾಲಕರದು	ಬಾಲಕಿಯರದು	ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು	ಬಾಲಕಿಯರು	ಒಟ್ಟು
ಮಂಗಳೂರು	೩	೪	೭	೨೬೫	೨೧೦	೪೭೫
ಬಂಟ್ವಾಳ	೧	೦	೧	೧೦೦	೦	೧೦೦
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧	೨	೩	೫೦	೧೯೫	೨೪೫
ಪುತ್ತೂರು	೦	೧	೧	೦	೫೦	೫೦
ಸುಳ್ಯ	೧	೧	೨	೪೦	೫೦	೯೦
ಒಟ್ಟು	೬	೮	೧೪	೪೫೫	೫೦೫	೯೬೦

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೪೧: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ಮತ್ತು ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ನಿಲಯಗಳು	ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
೨೦೦೨–೦೩	೬	೪೫೫	೮	೫೦೫	೧೪	೯೬೦	೬೬.೪೮
೨೦೦೩–೦೪	೬	೪೫೫	೮	೫೦೫	೧೪	೯೬೦	೮೧.೯೦
೨೦೦೪–೦೫	೬	೪೫೫	೮	೫೦೫	೧೪	೯೬೦	೯೭.೧೭

ಈ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಊಟ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕ/ ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು, ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ/ಶಾಲೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕ/ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ೭೫ ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ, ಶೇಕಡ ೨೫ ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಕೆಳಕಂಡ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೪೦೦ ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೧೦ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಆಹಾರ; ಉಚಿತ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ; ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೫೦ರಂತೆ ೧೦ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಇತರೇ ವಸ್ತುಗಳು(ಸೋಪು, ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ); ರೂ. ೨೦೦ ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು; ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ರೂ. ೪೫೦ ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಗಳು; ರೂ. ೪೦೦ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಜೊತೆ ಉಡುಪುಗಳ ಪೂರೈಕೆ. (ಒಂದು ಸೆಟ್ ಟೆರಿಕಾಟ್ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸೆಟ್ ಕಾಟನ್); ಪ್ರತಿ ಬಾಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. ೫೦ ರಂತೆ ಕ್ಷೌರದ ವೆಚ್ಚ ; ಇವು ಪ್ರತಿ ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೧೦೦ ರಂತೆ ೧೦ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ ನೀಡಿಕೆ; ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦ ಇರುವ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೨೦೦ ಗೌರವಧನ ನೀಡಿಕೆ; ಮೂವರು ಅಲ್ಪಕಾಲಿಕ ಭೋಧಕರಿಂದ ಕಠಿಣ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಬೋಧನೆ; ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. ೭೫೦ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ; ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦ ಇರುವ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ. ೬೦೦ ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ರೂ. ೧,೦೦೦ದಂತೆ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಕಲಾಯಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಂಗೀಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಐದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಐದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡ ೯೦ ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಐದು ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಂತರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿ, ಈ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಈ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರದ ದಿ. ೩೦.೩.೨೦೦೨ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರರ್ವಗ ೨ಎ, ೨ಬಿ, ೩ಎ, ೩ಬಿ, ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೂ. ೧೫೦೦೦/–ಗಳನ್ನೂ; ಪ್ರವರ್ಗ–೧, ಎಸ್.ಸಿ. & ಎಸ್.ಟಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರಿಗೆ ರೂ. ೫೮೯೨೦/– ಗಳನ್ನೂ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನದ ಮಿತಿಯಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕರ ನಿಲಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳೂ, ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ನಿಲಯಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೯೫೦ ಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ೫೨೦ ಬಾಲಕಿಯರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದರಿ ನಿಲಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ **ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೪೨** ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ			ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		
	ಬಾಲಕರದು	ಬಾಲಕಿಯರದು	ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು	ಬಾಲಕಿಯರು	ಒಟ್ಟು
ಮಂಗಳೂರು	೮	೩	೧೧	೩೭೦	೧೫೦	೫೨೦
ಬಂಟ್ವಾಳ	೩	೨	೫	೧೫೦	೧೦೦	೨೫೦
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೩	೩	೬	೧೫೦	೧೫೦	೩೦೦
ಪುತ್ತೂರು	೩	೦	೩	೧೪೦	೦	೧೪೦
ಸುಳ್ಯ	೩	೨	೫	೧೪೦	೧೨೦	೨೬೦
ಒಟ್ಟು	೨೦	೧೦	೩೦	೯೫೦	೫೨೦	೧೪೭೦

ಆಧಾರ: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೨೦೦೨–೦೩, ೨೦೦೩–೦೪ ಮತ್ತು ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕರು ಹಾಗೂ ಬಾಲಕಿಯರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೪೩: ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು		ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು		ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ		
೨೦೦೨–೦೩	೨೦	೯೫೦	೧೦	೫೨೦	೧೪೭೦	೧೩೧.೪೬
೨೦೦೩–೦೪	೨೦	೯೫೦	೧೦	೫೨೦	೧೪೭೦	೧೩೮.೧೭
೨೦೦೪–೦೫	೨೦	೯೫೦	೧೦	೫೨೦	೧೪೭೦	೧೪೦.೫೦

ಆಧಾರ: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

(ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಊಟ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದೊಂದಿಗೆ, ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಹಾಸಿಗೆ–ಹೊದಿಕೆ, ಟ್ರಂಕ್ಸ್, ಕ್ಷೌರ ವೆಚ್ಚ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ, ಅಂಶಕಾಲಿಕ ಬೋಧಕರಿಂದ ಬೋಧನೆ, ಪೇಸ್ಟ್, ಎಣ್ಣೆ ಸೋಪು, ಮುಂತಾದವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ)

೨೦೦೦–೦೧ ರಿಂದ ೨೦೦೨–೦೩ರವರೆಗಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದುಳಿದ ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೬.೪೪

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು		ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳು		ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ		
೨೦೦೨–೦೩	೨೦	೯೫೦	೧೦	೫೨೦	೧೪೭೦	೭.೨೩
೨೦೦೩–೦೪	೫	೨೫೦	೫	೨೭೦	೫೨೦	೦.೫೩
೨೦೦೪–೦೫	೬	೩೦೦	೫	೨೫೦	೫೫೦	೧.೧೧

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಮೋರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ಮಾದರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೋರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ಮಾದರಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರನೇ ತರಗತಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ

ಹಾಗೂ ೧೦ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೫೦೦/–ರ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಆಹಾರ; ವಾರ್ಷಿಕ ತಲಾ ರೂ. ೮೦೦/– ರ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು; ಪ್ರತೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ರೂ. ೬೦೦ ರಂತೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಆರು ಹಾಗೂ ಏಳನೇ ತರಗತಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಐದನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದ ಹತ್ತರಿಂದ ರಿಂದ ೧೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಗಣಿತ, ತ್ವರಿತ ಬರವಣಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್. ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ. ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ಗ–೧ನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಪ್ರವರ್ಗಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ. ೧೫,೦೦೦ ಮಿತಿಯೊಳಗಿರಬೇಕು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪೫ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಾದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	೧	೨೩೦	೧೪.೫೫
೨೦೦೩–೦೪	೧	೨೩೦	೨೨.೪೩
೨೦೦೪–೦೫	೧	೨೩೦	೨೪.೫೦

ಆಧಾರ: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ತರಬೇತಿ

ರಾಜ್ಯದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ಐವತ್ತರಂತೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಮಂಜೂರಾತಿಗೆ ಆಗಸ್ಟ್ ನಿಂದ ಮೇ ಹಾಗೂ ಜನವರಿಯಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಹೀಗೆ ಎರಡು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪೬ : ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ತರಬೇತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದ ಬಾಲಕಿಯರ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
೨೦೦೨–೦೩	೫	೧೫	೦.೧೦
೨೦೦೩–೦೪	೦	೧೮	೦.೦೮
೨೦೦೪–೦೫	೦	೨೦	೦.೦೮

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೋಜನ ವೆಚ್ಚ

ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಕೋರ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರವರ್ಗ–೧ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಐದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ, ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಂತ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೋಜನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರವರ್ಗ–೧ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರು.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೪೭: ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೋಜನ ವೆಚ್ಚ ಪಡೆದ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರ ವಿವರಗಳು

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
೨೦೦೨–೦೩	೧೮೭	೧೨೨	೩.೨೪
೨೦೦೩–೦೪	೧೮೬	೧೨೬	೩.೦೦
೨೦೦೪–೦೫	೨೧೪	೧೪೪	೩.೪೧

ಆಧಾರ: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಕನಿಷ್ಠ ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಅವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು, ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊಲಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ತರಬೇತಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಎರಡು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪೮ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ಮತ್ತು ಆದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ವರ್ಷ	ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳ	ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ತೇರ್ಗಡೆ ಯಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿತರಿಸಿದ ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚು (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	ಉಜಿರೆ ಪುತ್ತೂರು	೪೦	೩೮	೩೮	೨.೯೩
೨೦೦೩–೦೪	ಉಜಿರೆ ಪುತ್ತೂರು	೪೦	೩೯	೩೯	೩.೦೨
೨೦೦೪–೦೫	ಉಜಿರೆ ಪುತ್ತೂರು	೪೦	೩೯	೩೯	೩.೬೦

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ.

ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ

ಸರಕಾರಿ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ: ೩೦–೩–೧೯೭೫ರನ್ವಯ ಕಾನೂನು ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರವರ್ಗ–೧ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಾರ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಿದಂತಹ ಮೂವತ್ತೊಂದರ ವಯೋಮಿತಿಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ದೊರಕದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಅರ್ಹ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರವರ್ಗ–೧ನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಪ್ರವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರೂ. ೧೫,೦೦೦/ಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ.ದಂತೆ, ನಾಲ್ಕು ವಾರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೪೯

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರ ತರಬೇತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದವರ ವಿವರಗಳು

ವರ್ಷ	ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
೨೦೦೨–೦೩	೭	೬	೧.೫೬
೨೦೦೩–೦೪	೯	೫	೧.೬೮
೨೦೦೪–೦೫	೯	೬	೧.೮೦

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಖಾಸಗಿ ಅನುದಾನಿತ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು

ಅನಾಥ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕೆಲವು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ, ಅನಾಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ/ನೆರವು ನೀಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದ ಮಗುವಿನ ಪೋಷಕರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು, ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ರೂ. ೧೧೦೦೦ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹವರನ್ನು ಅನಾಥರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೧೫೦ರ ದರದಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡೂ ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರದ ಬಾಬ್ತಾಗಿ ಸಹಾಯಧನ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾಥ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಈ ಅನಾಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ತರಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ಅನಾಥ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನಾಥಾಲಯವು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯಧನ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಅನಾಥಾಲಯದ ಹಾಜರಾತಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಖರ್ಚುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಂತೆ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲಾಗುವುದು.

ಖಾಸಗಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅನಾಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೦

ವರ್ಷ	ಬಾಲಕರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು		ಬಾಲಕಿಯರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು		ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ.
	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ		
೨೦೦೨–೦೩	೦	೦	೨	೧೪೬	೧೪೬	೨.೧೮
೨೦೦೩–೦೪	೦	೦	೨	೧೪೬	೧೪೬	೨.೧೬
೨೦೦೪–೦೫	೦	೦	೨	೧೪೬	೧೪೬	೨.೧೮

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಖಾಸಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರ ವಿವರಗಳು (ಯೋಜನೆ+ಯೋಜನೇತರ)

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೧

ವರ್ಷ	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಾಲಕರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು		ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಾಲಕಿಯರ ಅನಾಥಾಲಯಗಳು		ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ		
೨೦೦೨–೦೩	೪	೩೧೫	೯	೫೭೫	೮೯೦	೧೩.೬೨
೨೦೦೩–೦೪	೪	೩೧೫	೯	೫೭೫	೮೯೦	೧೩.೬೪
೨೦೦೪–೦೫	೪	೩೧೫	೯	೫೭೫	೮೯೦	೧೩.೬೫

ಆಧಾರ: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ

ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೋಷಕರ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂ. ೧೧,೦೦೦ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿಗೆ ಅರ್ಹರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧನಾ ಶುಲ್ಕ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸದ್ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೨ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರಗಳು.

ಕ್ರ ಸಂ	ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
೧	ಮಾಂಗಲ್ಯ ಭಾಗ್ಯ	೦	೦
೨	ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ	೬೪೭೩	೩೦.೨೧೦
೩	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	೧೧೯	೦.೩೦
೪	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ	೯೫೫೦	೧೩.೬೫
	ಒಟ್ಟು	೧೬೧೪೨	೪೪.೧೬

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ

ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರವರ್ಗ–೧ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಜಾತಿಗಳು ಅನಧಿಸೂಚಿತ, ಅಲೆಮಾರಿ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಜನಾಂಗಗಳ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತೀ ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೩೫೦ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಆಹಾರ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ೨೦೦ರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೨೦ ರಂತೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೩ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಾದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆದ ವೆಚ್ಚ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	೧	೨೫	೨.೮೮
೨೦೦೩–೦೪	೧	೨೫	೪.೧೨
೨೦೦೪–೦೫	೧	೨೫	೬.೨೩

ಆಧಾರ : ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ.

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ

ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಕೋರ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಪ್ರವರ್ಗ–೧ನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. ೧೫,೦೦೦ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಕೋರ್ಸಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅದರಂತೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ: ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಐದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಲಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ; ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ಇಲಾಖಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ಮೂಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ

ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೫೨ರಷ್ಟು ಇರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಈ ವರ್ಗದ ಯುವ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ವೃತ್ತಿ ಕುಶಲತೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಈ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು–ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ರಿಯಾಯಿತಿ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಕುಶಲತೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಗಮವು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೆರವು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

೧) ಚೈತನ್ಯ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕಂ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಯೋಜನೆ, ೨) ಗಂಗಾಕಲ್ಯಾಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ೩) ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ೪) ಅರಿವು ಯೋಜನೆ, ೫) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಅವಧಿ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗಳು (೨೦೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ), ೬)ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂಗವಿಕಲರ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಅವಧಿ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗಳು. ೭) ನೇರ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಅವಧಿ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧) ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯಾಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳು,

೨) ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ

೩) ಸೇವಾವಲಯ

೪) ಸಾರಿಗೆ ವಲಯ ಹಾಗೂ ನ್ಯೂ ಸ್ವರ್ಣಿಮಾ ಯೋಜನೆ (ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ)

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂಗವಿಕಲರ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗಳು

ಈ ನಿಗಮವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ೧೯೯೭ರ ಜನವರಿ ೨೪ರಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವನ್ನು ಚಾನಲೈಸಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ೨೦೦೨ರ ಜೂನ್ ಆರರಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೩–೦೪ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅಂಗವಿಕಲರೂ, ಅವರವರ ಅರ್ಹತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ಗರಿಷ್ಟ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೂ. ೫೦,೦೦೦ ಗಳವರೆಗಿನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ಐದರ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ರೂ. ೫೦,೦೦೦ ಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳವರೆಗಿನ ಸಾಲಕ್ಕೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ಆರರ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೇಕಡ ೪೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹದಿನೆಂಟರಿಂದ ೫೫ ವರ್ಷದೊಳಗಿದ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದವರಾದರೆ ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೮೦,೦೦೦ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶದವರಾದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರು, ಈ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪,೫೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚೈತನ್ಯ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಸ್ಕೀಂ

ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಸುಬುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳವರೆಗಿನ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಥವಾ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡುವ ಶೇರು ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ನಿಗಮವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನವು ೨೨,೦೦೦/ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವರು, ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಸಮಿತಿಯು ಸಾಲವನ್ನು, ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿ, ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಈ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಗಮವು ೨೫,೦೦೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗಿನ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಶೇ. ೫೦ರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಟ ೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನೂ, ೨೫,೦೦೧ರಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗಿನ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಗರಿಷ್ಟ ೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಆದರೆ ಗರಿಷ್ಟ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾರ್ಜಿನ್ ಹಣವನ್ನೂ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಯ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಸ್ಕೀಂ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪ್ರವರ್ಗವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೪

ವರ್ಷ	ಗುರಿ		ಸಾಧನೆ					
			ಪ್ರವರ್ಗ ೧ & ೨ ಎ		ಪ್ರವರ್ಗ–೩ ಎ & ೨ ಬಿ		ಒಟ್ಟು	
	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ
೨೦೦೧–೦೨	೩೦೮	೩೩.೬೯	೧೭೮	೨೭.೯೧	೪೦	೬.೨೬	೨೧೮	೩೪.೧೭
೨೦೦೨–೦೩	೩೦೮	೨೯.೮೫	೨೪೬	೩೫.೧೦	೫೮	೮.೬೪	೩೦೪	೪೩.೭೪
೨೦೦೩–೦೪	೧೮೫	೨೨.೩೫	೧೭೮	೨೯.೧೬	೨೧	೩.೪೭	೧೯೯	೩೨.೬೩

ಆಧಾರ : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ನಿಗಮ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅರ್ಜಿಗಳ, ಮಂಜೂರಾದ ಅರ್ಜಿಗಳ, ಹಾಗೂ ಶಿಫಾರಸುಗೊಂಡ ಅರ್ಜಿಗಳ ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ನಿಂತ ಅರ್ಜಿಗಳ, ಪ್ರವರ್ಗವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೫

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಮಂಜೂರಾದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	
ಪ್ರವರ್ಗ ೧&೨ಎ	ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಎ &೩ಬಿ	ಪ್ರವರ್ಗ ೧ & ೨ಎ	ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಎ&೩ಬಿ	ಪ್ರವರ್ಗ ೧ಎ&೨ಎ	ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಎ&೩ಬಿ	ಪ್ರವರ್ಗ ೧ಎ&೨ಎ	ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಎ&೩ಬಿ
೩೦೯	೮೨	೨೯೬	೭೬	೨೧೩	೬೧	೫೦	೧೩

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ನಿಗಮ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಒಣ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಕಲ್ಪಿಸುವದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕನಿಷ್ಟ ಎಂಟು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವ ಕನಿಷ್ಟ ಮೂರು ಜನರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹದಿನೈದು ಎಕರೆ ಜಮೀನುಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚ ೩.೫೪ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್ ಅಳವಡಿಸಿ, ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಘಟಕಗಳ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ನಿಗದಿಸಿದ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಒದಗಿಸಿದ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪ್ರವರ್ಗವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೬

ವರ್ಷ	ಗುರಿ			ಸಾಧನೆ					
				ಪ್ರವರ್ಗ I & II ಎ		ಪ್ರವರ್ಗ–III ಎ & III ಬಿ		ಒಟ್ಟು	
	ಭೌತಿಕ ಸಾ.ಘ	ಭೌತಿಕ ವೈ.ಘ.	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ	ಭೌತಿಕ	ಆರ್ಥಿಕ
೨೦೦೧–೦೨	೪	೧೮	೨೦.೫೭	೧೪	೯.೧೦	೩	೨.೫೩	೧೭	೧೧.೬೩
೨೦೦೨–೦೩	೪	೧೮	೧೭,೧೭	೯	೫.೮೫	–	–	೯	೫.೮೫
೨೦೦೩–೦೪	೩	೧೮	೧೨.೫೫	೧೪	೧೦.೨೬	–	–	೧೪	೧೦.೨೬

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ನಿಗಮ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೭

ಸಾಮೂಹಿಕ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ತೋಡಿದ ಬೋರ್ ವೆಲ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ತೋಡಿದ ಬೋರ್ ವೆಲ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ತೋಡಿದ ಒಟ್ಟು ಬೋರ್ ವೆಲ್‌ಗಳು	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚು
೬	೧೮	೨೪	೨೯	೭೦	೧೯,೯೦,೮೫೯

ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಾಗಿನಿಂದಲೂ ಈ ನಿಗಮವು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಾಗಿ ಚೈತನ್ಯ ಸಹಾಯಧನ/ಮಾರ್ಜಿನ್ ಹಣ ಯೋಜನೆ, ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ, ವಾಹನಚಾಲನೆ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಫೋರ್‌ಮನ್‌ಶಿಪ್, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸರ್ವಿಸಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ರಿಪೇರ್ಸ್, ಗಂಗಾಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಅರಿವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಮೋಟಾರ್ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ತರಬೇತಿ

ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವ ಜನರ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರಿ ಸಾರಿಗೆ, ಲಘು ಸಾರಿಗೆ, ಅಟೋರಿಕ್ಷಾ ವಾಹನ ಚಾಲನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಮೋಟಾರ್ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರಬೇತಿ ಅವಧಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ೧೫೦ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ಪರಸ್ಥಳದವರಿಗೆ ೩೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ ಸ್ಟೈಫಂಡ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಛಾರ್ಜನ್ನೂ ಮತ್ತು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಶುಲ್ಕವನ್ನೂ ನಿಗಮವೇ ಭರಿಸುತ್ತದೆ.

ಫೋರ್‌ಮನ್‌ಶಿಪ್ ತರಬೇತಿ

ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಹೊಂದಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಫೊರ್‌ಮನ್ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವಧಿಯ ಫೋರ್‌ಮನ್‌ಶಿಪ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಿಗಮದಿಂದ ಕೊಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೫೦೦ ರೂ.ಗಳ ಸ್ಟೈಫಂಡನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ

ವಿದ್ಯಾವಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಯುವ ಜನರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರಬೇತಿ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡುವ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರಮಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ : ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಸುಬುದಾರರು, ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರು ಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಕುಶಲತೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ನೂತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಶ್ರಮಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯು ಗರಿಷ್ಠ ೨೫೦೦೦/– ಸಾಲದ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ, ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ನೀಡಿ, ಅರ್ಜಿದಾರರು ಶೇಕಡ ೭೫%ರಷ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಬಡ್ಡಿ ಸಮೇತ ಮರುಪಾವತಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಖಾತೆಗೆ ಶೇಕಡ ೨೫ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಬ್ಯಾಕ್ ಎಂಡ್ ಸಹಾಯಧನವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮಾರು ೩೪ ಅರ್ಹ ಪರಂಪರಾಗತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು/ಕುಲಕಸುಬುಗಳೆಂದು ಗುರಿತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ: ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ/ಮರದ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ, ಕಂಚು ಕೆಲಸ, ದರ್ಜಿ/ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸ, ಶೀಟ್ ಮೆಟಲ್ ಕೆಲಸ, ನಾರಿನಿಂದ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ; ಕುಂಬಾರಿಕೆ/ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮಡಿಕೆ ತಯಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ; ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ, ದಂತ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಹತ್ತಿ ನೇಯ್ಗೆ, ಬೆತ್ತ ಮತ್ತು ಬಿದಿರು ಕೆಲಸ, ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ, ಅಗರಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಗಾಡಿ/ರಥ ತಯಾರಿಕೆ, ಪೊರಕೆ ಕಡ್ಡಿ ತಯಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ, ಟಿನ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಕಲ್ಲು ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸಗಳು, ಮೆಟಲ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಸುಣ್ಣ ಸುಡುವುದು, ಲಾಂಡ್ರಿ/ಧೋಬಿ ಕೆಲಸ, ಕ್ಷೌರಿಕ ವೃತ್ತಿ, ಮತ್ತು ಗಾಣದ ಕೆಲಸ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹತ್ತು ಜನರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ/ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ೧೫,೦೦೦/– ರೂ.ಗಳು ಮೀರದಂತೆ, ಗುಂಪಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ/ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ೧೫,೦೦೦/– ರೂ.ಗಳು ಮೀರದಂತೆ, ಗುಂಪಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಗರಿಷ್ಠ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನೂ; ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಸಾಲಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇಕಡ ನಾಲ್ಕರಂತೆ ಸರಳ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ೧೯೯೮ರ ವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು, ೧೯೯೮ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಒಂಬತ್ತರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು

ರಚಿಸಿ, ಈ ಸಂಬಂಧದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಈ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ೧೯೯೯ ರ ಮೇ ೨೦ರಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಈ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ, ಐ.ಟಿ.ಐ./ ಡಿಪ್ಲಮೊ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನ, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಖಾಸಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುವ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ನಿಲಯಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುದಾನ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ, ಸಮುದಾಯ ಭವನ/ಶಾದಿ ಮಹಲ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುದಾನ, ಮಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮುಂತಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ, ಅದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗಾಗಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಸೇರಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಮತೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಪಾರ್ಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಜನಾಂಗದವರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು ನಿಗಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಯೋಜನೆ, ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಈ ನಿಗಮದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಫ್ಟ್ ಲೋನ್ ಯೋಜನೆ: ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸೇವಾ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆಗಳು: ನಿಗಮವು ನಿರುದ್ಯೋಗ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ, ಫೋರ್‌ಮನ್ ತರಬೇತಿ ವಾಹನ ಚಾಲನ ತರಬೇತಿ, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಎಂಬ್ರಾಯಿಡರಿ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಕ್ರಿಪ್ಷನ್, ಬೂಟು ತಯಾರಿಕೆ, ಚರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಫ್ಯಾಶನ್ ಡಿಸೈನಿಂಗ್ ತಯಾರಿಕಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ರೇಷ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ಅನುದಾನ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಗಂಗಾಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ: ಮತೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿರುವ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಟು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇರುವ ಇಬ್ಬರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಎರಡು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ತೆಗೆಯಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂಟರಿಂದ ೧೫ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇರುವವರಿಗೆ ಮೂರು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಯಲು ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿಗಮ ಅನುದಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನದಿ, ಹಳ್ಳಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ನೀರನ್ನು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ಮೂಲಕ ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಯೋಜನೆಗೆ ತಗಲುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಧನಸಹಾಯರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಗಮ ನೀಡುವುದು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಎರಡರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಂದು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆದು, ಪಂಪನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಡಲು ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಧನಸಹಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಅರಿವು ಯೋಜನೆಯಡಿ ವೃತ್ತಿಪರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದರೆ ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್., ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಡಿ.ಎಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ರೂ. ೫೦,೦೦೦ಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಬ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ನಿಗಮದಿಂದ ಪಡೆದ ಸಾಲವನ್ನು ಶೇ. ಎರಡರ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಮರು ಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಇಲಾಖೆ

ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಭಾಗಗಳೆರಡೂ ಅವರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದು, ಆ

ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ; ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಉಪ ಮುಖ್ಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಇಲಾಖೆ

ಕಾರ್ಖಾನೆ ಹಾಗೂ ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಮಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿ.೧೮.೦೨.೧೯೫೫ರ ಪ್ರಕಾರ ದಿ.೨೦.೦೨.೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಹಾಸನ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಕಂದಾಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿ ಇದ್ದು, ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾದ, ಮೆ॥ ಮಂಗಳೂರು ರೀಫೈನರಿ ಅಂಡ್ ಪೆಟ್ರೋ ಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಮೆ! ಕಿಸ್ಕೊ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಮೆ! ಬಿ.ಎ.ಎಸ್.ಎಫ್(ಇಂ)ಲಿ. ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬೃಹತ್ ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವು ಸುಗಮವಾಗಿ ಆಗಲೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೯೫೫ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಡಿಸೈನ್, ಮೆಟೀರಿಯಲ್, ತಯಾರಿಕಾ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಬಾಯ್ಲರಿನ ತಯಾರಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ವೆಲ್ಡರ್‌ಗಳ ಅರ್ಹತಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಭಾರತೀಯ ಬಾಯ್ಲರ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ೧೯೫೦ರ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿದೆ. ಬಾಯ್ಲರುಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಡೆದು, ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ–ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಬಾಯ್ಲರು ವಿಭಾಗದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧) ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಬಾಯ್ಲರ್ ಆಕ್ಟ್ ೧೯೨೩ ೨) ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಬಾಯ್ಲರ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ೧೯೫೦, ೩) ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರೂಲ್ಸ್, ೧೯೮೨ ೪) ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಕನಾಮೈಸರ್ ರೂಲ್ಸ್ ೧೯೫೭, ೫) ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಯ್ಲರ್ ಆಪರೇಷನ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್ಸ್ ರೂಲ್ಸ್ ೧೯೫೯ ಮತ್ತು ೬) ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಯ್ಲರ್ ಅಟೆಂಡೆಂಟ್ಸ್ ರೂಲ್ಸ್ ೧೯೬೨.

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಯ್ಲರುಗಳು, ಎಕನಾಮೈಸರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಹಬೆಕೊಳವೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೫೮

ವರ್ಷ	ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿ ಯಾಗಿದ್ದ ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸದರಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿ ಯಾದವು	ವರ್ಷಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನೊಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ಬಾಯ್ಲರುಗಳು	ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿ ಯಾಗಿದ್ದ ಎಕನಾಮೈಸರ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸದರಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿ ಯಾದವು	ವರ್ಷಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನೊಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ಎಕನಾಮೈಸರ್‌ಗಳು	ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿ ಯಾಗಿದ್ದ ಹಬೆಕೊಳವೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸದರಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿಸಲಾದವು	ವರ್ಷಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನೊಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ಹಬೆಕೊಳವೆಗಳು
೨೦೦೨–೦೩	೧೧೦	೦೭	೧೧೭	೦೧	–	೦೧	೬೨	೦೭	೬೯
೨೦೦೩–೦೪	೧೧೭	೦೩	೧೨೦	೦೧	–	೦೧	೬೯	೦೫	೭೪
೨೦೦೪–೦೫	೧೨೦	೦೫	೧೨೫	೦೧	–	೦೧	೭೪	೦೪	೭೮

ಆಧಾರ : ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳೂರು

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯ್ಲರುಗಳು, ಎಕನಾಮೈಸರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಹಬೆಕೊಳವೆಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಶುಲ್ಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬. ೫೯

ವರ್ಷ	ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಶುಲ್ಕ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಎಕನಾಮೈಸರ್‌ಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಶುಲ್ಕ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಹಬೆಕೊಳವೆಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಶುಲ್ಕ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಶುಲ್ಕ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	೧,೨೧,೮೦೦=೦೦	–	೧೨,೬೪,೯೦೦/–	–
೨೦೦೩–೦೪	೧,೨೬,೮೫೦=೦೦	–	೧೦,೪೭,೨೯೩/–	೧,೦೦೦=೦೦
೨೦೦೩–೦೪	೧,೪೨,೩೫೦=೦೦	–	೧೦,೫೪,೭೫೦	೫,೬೨೦=೦೦

ಆಧಾರ : ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬಾಯ್ಲರುಗಳ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳೂರು

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಇಲಾಖೆ

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉಪ ಮುಖ್ಯ ಪರಿವಿಕ್ಷಕರ ಮಂಗಳೂರು ವಲಯ ಕಛೇರಿಯು ದಿ.೦೨.೬.೧೯೯೯ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ವಿಭಾಗದ ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉಪಮುಖ್ಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು, ಮಂಗಳೂರು ವಲಯ ಎಂದು ೨೦೦೪ರವರೆಗೆ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದನ್ವಯ ೨೦೦೪ರಿಂದ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ, ಎಂದು ಪುರ್ನನಾಮಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುವ, ೨೫೦ರ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡುವುದು, ನಕಲು ಲೈಸೆನ್ಸ್, ವರ್ಗಾವಣೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಕಟ್ಟಡ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ನಕ್ಷೆಯ ಅನುಮೋದನೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೪೮ರ ಸೆಕ್ಷನ್ ೬೫(೨)ರಡಿ ೨೫೦ ಕಾರ್ಮಿಕರಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ವಿನಾಯತಿ, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ (ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯದೆಯನ್ವಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಾಸನಗಳ ಜಾರಿ, ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಜರುಗುವ ಮರಣಾಂತಿಕ ಅಪಘಾತಗಳ ತನಿಖೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ಅಪಘಾತಗಳ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ,– ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದವು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟು ೩೬೭ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಒಂಬತ್ತು ಅತೀ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ೨೩ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಈ ಕಛೇರಿಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳ ಪಡುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅಗತ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಛೇರಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೦

೨೦೦೨–೦೩ರಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ
೩೦	೧೬,೭೨೨	೩೦	೧೬,೭೨೨	೩೬೨	೨೪,೮೫೩

ಮೂಲ: ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ವಿಭಾಗ–೧, ಮಂಗಳೂರು

ಈ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೧

ಜಂಟಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ	ಉಪದೇಶಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ	ಸುರಕ್ಷತಾ ತರಬೇತಿ
೧೫೩	೭೦	೧೧
೧೩೭	೧೯	೧೪

ಮೇಲಿನ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲದೆ, ೧೦೪ ಅತೀ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಮೇಲಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ: ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ವಿಭಾಗ–೧, ಮಂಗಳೂರು

ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆ

ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವ–ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಡುವ ಸೈನಿಕರ ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸರ್ವರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಭಾರತೀಯ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ, ಮೊದಲ ಮಹಾ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ. ಸೇನಾಪಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರು, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಇಟಲಿ, ಬರ್ಮಾ, ಇಡೋನೇಷಿಯಾ–ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ನೆಲದಿಂದ ಬಹುದೂರವಿದ್ದು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಬಹುತೇಕ ಸೈನಿಕರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಮಡದಿಯರು ಅಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಈ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಗಳಿಂದ ದೀರ್ಘಕಾಲ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನಿಕರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬಲವನ್ನು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ, ಯುದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಆಗಿನ ಬಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು, ಈ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನಿಕರ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು (ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೋಲ್ಜರ್ಸ್ ಬೋರ್ಡ್ – The Indian Soldiers Board) ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಭಾರತೀಯ ನೌಕಾ ಪಡೆ ಮತ್ತು ವಾಯು ಪಡೆಗಳು ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಾಗ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕ ಮಂಡಳಿಗೆ ನೌಕಾದಳ ಮತ್ತು ವಾಯು ದಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಇದರ ಹೆಸರನ್ನು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಸೋಲ್ಜರ್ಸ್, ಸೇಲರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಏರ್‌ಮೆನ್ಸ್ ಬೋರ್ಡ್' (Indian Soldiers, Sailors and Airmen's Board' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು, ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸೇನೆಯ ಮತ್ತು ಈ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ 'ಸೋಲ್ಜರ್ಸ್, ಸೇಲರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಏರ್‌ಮೆನ್ಸ್ ಬೋರ್ಡ್'(Soldiers, Sailors and Airmens Board) ನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಏಕೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಆಗ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಟು ಜಿಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಮರುಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ ಮಂಡಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಗೊಳಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ಮತ್ತು ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಗಳ ಎಂಟು ಕಛೇರಿಗಳ ನೌಕರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರೆಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸೈನಿಕ,

ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು, ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೀಸಲಾದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕಿರು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹುದ್ದೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೭೬ಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಗಳೆಂದು ನಾಮಕರಣಗೊಂಡವು. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು 'ಸೈನಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರು ಹೊಂದಿ ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ, ಜಿಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕ, ನಾವಿಕ ವೈಮಾನಿಕ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ, ನಾಮಾಂಕಿತಗೊಂಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೈನಿಕರ ಅವಲಂಬಿತರು, ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಕಛೇರಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡುಗೆ, ಸ್ಥಳ ನೆರವು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಯೋಧರ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ವಿಧವಾವೇತನ, ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಧರಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರಿಹಾರ ಧನ ಮಂಜೂರಾತಿ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ ಯೋಧರಿಗೆ ಗ್ಯಾಲಂಟರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿಕೆ, ವೀರ ಚಕ್ರ, ಪರಮವೀರ ಚಕ್ರ ಮುಂತಾಗಿ ಬಿರುದುಗಳ ನೀಡಿಕೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ ಮರುಪಾವತಿ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ; ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ, ವಿಶೇಷ ನಿಧಿ, ಬಾವುಟ ದಿನದ ನಿಧಿ, ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸೇನಾ ನಿಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಆಯವ್ಯಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಈ ಕಛೇರಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾವುಟಗಳ ಮಾರಾಟ, ಜಾಹಿರಾತುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಗಳ ಬಾವುಟ ದಿನದ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ; ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಪಿಂಚಣಿ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಬಾಲಕರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜರ್ಜರಿತ ಸೈನಿಕರಿಗಾಗಿ ಆರಾಮಗೃಹಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು– ಇವೇ ಮುಂತಾದುವು ಈ ಇಲಾಖೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಇನ್ನಿತರ ವಿಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸೇನಾ ಮೆಡಲ್ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೇವಾ ಮೆಡಲ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ೦.೪೭ಲಕ್ಷ ರುಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.೨೦೦/–ರಂತೆ ಎನ್ವಿಟಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ನಗದು ಹಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬದವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಅವಲಂಬಿತರು, ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯು ನಿಯಮಗಳನ್ವಯ ಭರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಿದ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೨ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಿದ ವಿವರ ಮತ್ತು ಆದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು :

ವರ್ಷ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಾಡಲಾದ ಖರ್ಚು (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೨–೦೩	೧೬	೨.೧೫
೨೦೦೩–೦೪	೯	೧.೮೬
೨೦೦೪–೦೫	೧೫	೪.೫೨

ಆಧಾರ : ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುರ್ನವಸತಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೩

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಪಿಂಚಣಿ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳು ಮತು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳು ಮತ್ತು ಆದ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ಪಿಂಚಣಿಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳ್ಳದೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ
೨೦೦೨–೦೩	೧೦	೬	೪	–
೨೦೦೩–೦೪	೭	೪	೩	–
೨೦೦೪–೦೫	೪	೪	–	–

ಆಧಾರ: ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುರ್ನವಸತಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳು, ಶಾಲಾ, ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಿತರರಿಗೆ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮರುಪಾವತಿ ಮತ್ತಿತರ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೪

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವುಟಗಳ ಮಾರಾಟ, ಜಾಹಿರಾತುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾದ ವಿವರಗಳು

ವರ್ಷ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಹೆಸರು	ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಹಣ
೦೦೨–೦೩	–	೧೧,೧೦,೩೦೦
೨೦೦೩–೦೪	ನೇರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ	೯,೪೨,೦೦೦
೨೦೦೪–೦೫		೯,೩೬,೩೮೯

ಆಧಾರ: ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುರ್ನವಸತಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು)

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೫

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದ ವಿವರಗಳು.

ವರ್ಷ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀಡಲಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನದ ಮೊತ್ತ	
		ತರಗತಿ	ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ ಮೊತ್ತ
೧	೨	೩	೪
೨೦೦೨–೦೩	ಒಟ್ಟು ೧,೦೦೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಏಳನೇ ತರಗತಿ	೬೩.೭೪೫/–
		ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ	೬೬,೪೭೨/–
		ಹನ್ನೊಂದನೇ ತರಗತಿ	೬೨,೧೭೦/–
		ಹನ್ನೆರಡನೇ ತರಗತಿ	೪೪,೧೧೦/–
		ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು	೧,೯೭,೬೫೯/–
		ಬಿ.ಎ, ಬಿ.ಕಾಂ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.	೧,೧೩,೩೭೦/–
		ಒಟ್ಟು	**೫,೪೭,೫೨೬/–**

...ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

೧	೨	೩	೪
೨೦೦೩–೦೪	ಒಟ್ಟು ೧,೦೩೬	ಏಳನೇ ತರಗತಿ	೬೪,೦೮೭/–
	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ	೬೭,೬೫೮/–
		ಹನ್ನೊಂದನೇ ತರಗತಿ	೭೯,೪೭೦/–
		ಹನ್ನೆರಡನೇ ತರಗತಿ	೫೩,೪೩೦/–
		ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್	೨,೧೧,೯೭೯/–
		ಬಿ.ಎ/ಬಿ.ಕಾಂ/ಬಿಎಸ್ಸಿ	೯೯,೧೧೦/–
		ಒಟ್ಟು	**೫,೭೫,೭೩೪/–**
೨೦೦೪–೦೫	ಒಟ್ಟು ೧೦೩೮	ಏಳನೇ ತರಗತಿ	೬೫,೯೬೦/–
	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ	೬೧,೬೨೩/–
		ಹನ್ನೊಂದನೇ ತರಗತಿ	೮೬,೧೩೦/–
		ಹನ್ನೆರಡನೇ ತರಗತಿ	೬೧,೯೫೦/–
		ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್	೧,೯೬,೨೦೨/–
		ಬಿ.ಎ/ಬಿ.ಕಾಂ/ಬಿಎಸ್ಸಿ	೯೯,೮೪೦/–
		ಒಟ್ಟು	**೫,೭೧,೭೦೫/–**

ಆಧಾರ: ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸೈನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪುರ್ನವಸತಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಿಲಿಟರಿ ಶಾಲೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಸತಿಗೃಹಗಳಾಗಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಆರಾಮಗೃಹಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಾಮಗೃಹವೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಆರಾಮ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ–ಉಪಹಾರ ದೊರಕುವ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್, ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಟೀ.ವಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಯೋಧರ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ; ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಡಿದವರ ಹುದ್ದೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಿಗದಿತ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಣ ಅಥವಾ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ದತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಬಹಳ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತಹ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. 'ಮುಜರಾಯಿ' ಎಂಬ ಪದವು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಮುಜರ್' ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಇದರ ಅರ್ಥ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಮತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೮೮ರ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮುಜರಾಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಉಗಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮದರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಂಬಳಿಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ೧೯೫೧ರ ಮದರಾಸಿನ ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಂಬಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಪಾಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ವಯ ೧೯೫೬ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನ ಹಿಂದೂ ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಂಬಳಿಗಳ ಉಪ ಆಯುಕ್ತರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಧಿನಿಯಮವು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್‌ರವರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾಯಕ ಕಮೀಷನರ್‌ರವರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿದ್ದ ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಿತಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ ದತ್ತಿಗಳ ಇಲಾಖೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಇಲಾಖೆಯೊಂದನ್ನು ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ ದತ್ತಿಗಳ ಇಲಾಖೆಗೆ ಆಯುಕ್ತರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್‌ರವರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಕಮಿಷನರ್‌ರವರು ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವಂತಹ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಳೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವೆ. ಇವು ಮುಜರಾಯಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯವರ ಕಛೇರಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಮುಜರಾಯಿ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್‌ರವರಿಗೆ ಬಿ ಗುಂಪಿನ ದರ್ಜೆಯ ಮುಜರಾಯಿ ಸಹಾಯಕ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ. ಬಪ್ಪನಾಡು, ಕುಡುಪು, ಮಂಗಳೂರು, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಪುತ್ತೂರು, ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಸುಳ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಕಟೀಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಡಳಿತದಾರರೂ ಇದ್ದು ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ೧೯೮೧ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ, ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ೨೦,೦೦೦ ರುಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವಾಗಿಯೂ ಉಳಿದವು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್‌ರವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ ದತ್ತಿಗಳ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮೀಷನ್‌ರವರೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೮೧ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗ ಆಗಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೮೬ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗಣನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ೧೯೫೧ರ ಮದ್ರಾಸು ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮವು ನಿರಸನಗೊಂಡು, ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೯೭ ಎಂಬ ಏಕ ರೂಪ ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ೨೦೦೨ರ ನಿಯಮಗಳು ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಒಂದು ಮಠಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಗಡವೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪದೇಶದ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ, ಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ, ಒಂದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಿರಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ, ಒಂದು ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಇರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೯೭ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕರಣ ೨೩ರನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ದಿ.೩೦.೪.೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ದಿ. ೧.೫.೨೦೦೩ರಿಂದ ಈ ವಿಂಗಡನೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ಗ ಎ, ಬಿ, ಮತ್ತು ಸಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರವರ್ಗ 'ಎ'ನಲ್ಲೂ; ವಾರ್ಷಿಕ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದರೆ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರವರ್ಗ 'ಬಿ' ನಲ್ಲೂ; ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರವರ್ಗ 'ಸಿ' ನಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೮೧ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವಾಲಯಗಳೂ; ಬಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳೂ; ಸಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ೪೧೯ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಎ.ಬಿ.ಸಿ. ಪ್ರವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯುಕ್ತರು, ಉಪ ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರು ನಿಯಮಿತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಎ' ಪ್ರವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ತರುವ ಹಿರಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೆಂದರೆ;

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೬

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರು	ಸ್ಥಳ	ತಾಲೂಕು
೧	ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ,	ಕಟೀಲು,	ಮಂಗಳೂರು
೨	ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಬಪ್ಪನಾಡು	ಮಂಗಳೂರು
೩	ಮಂಗಳಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಬೋಳಾರ	ಮಂಗಳೂರು
೪	ಮಾರಿಯಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ,	ಬೋಳೂರು	ಮಂಗಳೂರು
೫	ಮಂಜುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಕದ್ರಿ	ಮಂಗಳೂರು
೬	ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಕುಡುಪು	ಮಂಗಳೂರು
೭	ಶರವು ವಿನಾಯಕ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಮಂಗಳೂರು	ಮಂಗಳೂರು
೮	ಸೋಮನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಸೋಮೇಶ್ವರ	ಮಂಗಳೂರು
೯	ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಪೊಳಲಿ,	ಬಂಟ್ವಾಳ
೧೦	ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಪುತ್ತೂರು	ಪುತ್ತೂರು
೧೧	ಶ್ರೀ ಸಹಸ್ರಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ	ಪುತ್ತೂರು
೧೨	ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಸುಳ್ಯ	ಸುಳ್ಯ

ಆಧಾರ: ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರು. ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿ ಉಂಬಳಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೭ : ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ.ಸಂ	ತಾಲ್ಲೂಕು	ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಥೆ (ಪ್ರವರ್ಗ 'ಎ')	ಕಿರಿಯ ಸಂಸ್ಥೆ (ಪ್ರವರ್ಗ 'ಬಿ)	ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆ (ಪ್ರವರ್ಗ 'ಸಿ)	ಒಟ್ಟು
೧	ಮಂಗಳೂರು	೮	೨೬	೧೬೨	೧೯೬
೨	ಬಂಟ್ವಾಳ	೧	೭	೭೬	೮೪
೩	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	–	೯	೫೯	೬೮
೪	ಪುತ್ತೂರು	೨	೩	೭೬	೮೧
೫	ಸುಳ್ಯ	೧	೫	೪೬	೫೨
	ಒಟ್ಟು	೧೨	೫೦	೪೧೯	೪೮೧

ಆಧಾರ : ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರು. ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿ ಉಂಬಳಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕರಣ ೧೭ರಲ್ಲಿ, ಅಧಿಸೂಚಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಟ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಐದರಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ನಿಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಒಂದು ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ದೇವಾಲಯದವರು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೊರೆ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ದತ್ತಿ **ಮತ್ತು**

ಉಂಬಳಿ ಇಲಾಖಾ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೫೧ರ ಅಧಿನಿಯಮ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೬(೧)ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಅವಕಾಶದನ್ವಯ, ಇದೇ ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಯಮ ೧೦೦(೨)(೬)ರಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಸಿರುವಂತೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಇಲಾಖಾ ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಜಮಾ ಮಾಡಲಾದ ವಂತಿಗೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ (ಪ್ರವರ್ಗ ಎ, ಬಿ ಮತ್ತು ಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ) ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂದ ಆದಾಯದ ವಿವರಗಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೬೮

ವರ್ಷ	ಆದಾಯದ ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ
೨೦೦೨-೦೩	೪೯,೧೯,೮೪೫-೦೦
೨೦೦೩-೦೪	೨೧,೪೪,೩೧೫-೦೦
೨೦೦೪-೦೫	೩೬,೨೩,೫೯೨-೦೦
ಒಟ್ಟು	೧,೦೬,೮೭,೭೫೨-೦೦

೧೯೯೭ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಮೂಲಕ ದಿ. ೧.೫.೨೦೦೩ರಿಂದ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಛತ್ರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ರದ್ದು ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಧರ್ಮಛತ್ರಗಳು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಠಗಳೂ ಹಾಗೂ ಛತ್ರಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೬೯: ೨೦೦೩ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರ

ವರ್ಷ	ದೇವಾಲಯಗಳು	ಬಸದಿಗಳು	ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಮಠಗಳು	ಛತ್ರಗಳು/ತಂಗುದಾಣಗಳು/ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಒಟ್ಟು
೨೦೦೧-೦೨	೫೨೫	-	-	೫	-	೫೩೦
೨೦೦೨-೦೩	೫೨೫	-	-	೫	-	೫೩೦

ಆಧಾರ: ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರು. ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿ ಉಂಬಳಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

೧೯೯೭ರ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾಯ ದತ್ತಿ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ತರುವ ಕೆಲವಾರು ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತೂ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೇಖರಣ ನಿಧಿಯಿಂದ ಖರ್ಚು ಭರಿಸಿ, ಅರ್ಚಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಮಹಿಳೆಯರೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

೧೯೫೪ ರ ಕೇಂದ್ರ ವಕ್ಫ್ ಕಾನೂನನ್ನು, ೧೯೫೫ರ ಹದಿನೈದನೇ ಜನವರಿಯಿಂದ ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ೧೯೫೬ರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಬಳಸಲಾಯಿತು. ೧೯೫೯, ೧೯೬೪ ಮತ್ತು ೧೯೬೮ ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೫೪ರ ಕೇಂದ್ರ ವಕ್ಫ್ ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮೈಸೂರು ಪದೇಶದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತವು ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕೈಕೆಳಗಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ೧೯೨೭ರ ಮೈಸೂರು ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.

೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ೧೧ ಜನ ಸದಸ್ಯರಿರುವ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮುಂಬೈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಗಳೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದ ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ೪೫೨ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೫೪ರ ವಕ್ಫ್ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೬೪ ರಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಈ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ೧೯೬೬, ೧೯೭೭ ಮತ್ತು ೧೯೮೨ ರಲ್ಲಿ ಪುನರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ೧೯೫೪ನೇ ಮತ್ತು ೧೯೯೫ ವಕ್ಫ್ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಗೆ ೧೯೯೫ನೇ ವಕ್ಫ್ ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ೧೯೬೪ನೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಕ್ಫ್ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ೧೯೫೪ರ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲಿಂದ ೧೯೯೫ರ ವರೆಗೆ ವಕ್ಫ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಅವಧಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ೧೯೯೫ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯ ಅವಧಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಮಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ ನಿದರ್ಶನವೂ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಮಿತಿಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯದ ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು, ವಕ್ಫ್ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಪಡೆಯುವುದು, ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು, ಹೌಸಿಂಗ್ ಕೋ–ಆಪರೇಟಿವ್, ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಮತ್ತು ರೈತರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು, ಯಾತಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು– ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಕ್ಫ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗಮದ ಯಾವುದೇ ಕಛೇರಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೭೦: ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಗೆಜೆಟ್ ಪ್ರಕಟಣೆ	ಹೊಸ ನೋಂದಾವಣೆ
೧.	ಮಸೀದಿಗಳು	೧೬೫	೪೦೫
೨.	ದರ್ಗಾಗಳು	೧೦	ಇಲ್ಲ
೩.	ಈದ್ಗಾಹ್	೦೫	ಇಲ್ಲ
೪.	ಖಬರ ಸ್ಥಾನ	೦೫	೭೦
೫.	ಅಶುರ್ ಖಾನ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
೬.	ಅರೇಬಿಕ್ ಮದರಸಾ	೧೫	೧೫

ಆಧಾರ: ವಕ್ಫ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಕ್ಫ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಕಛೇರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು

ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬. ೭೧ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಅನುದಾನ

ವರ್ಷ	ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅನುದಾನ (ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೧–೦೨	೪೨	೧೩.೧೦
೨೦೦೨–೦೩	೩೧	೮.೫೦
೨೦೦೩–೦೪	೩೫	೯.೫೦
೨೦೦೪–೦೫	೩೭	೩.೪೫

ಆಧಾರ: ವಕ್ಫ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಕ್ಫ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಕಛೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಕ್ಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಗೆ ಆದಾಯಾನುಸಾರ ಶೇಕಡ ೭% (ಅಂಶದಾನ) ವಕ್ಫ್ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮಂಡಳಿಯು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಂಶದಾನದ ವಿವರವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೭೨

ವರ್ಷ	ವಂತಿಗೆ ಹಣ (ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)
೨೦೦೧–೦೨	೨.೫೫
೨೦೦೨–೦೩	೨.೬೦
೨೦೦೩–೦೪	೨.೬೪
೩೦೦೪–೦೫	೨.೭೦

ಆಧಾರ: ವಕ್ಫ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಕ್ಫ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಕಛೇರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು

ಪಾನ ನಿರೋಧ

ತಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಅಥವಾ ತಮಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು, ಅಮಲಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವಂಥ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮತ್ತು ಬರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದು, ಇದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗು. ಬಡವರು, ದುರ್ಬಲರು, ಆಲಸಿಗಳು, ಈ ಕೆಟ್ಟ ಚಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಲಿಯಾಗುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೩೭ರ ಮದರಾಸು ಪಾನ ನಿರೋಧ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾನ ನಿರೋಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೪೭ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಒಂದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾನ ನಿರೋಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಮಲು ಬರಿಸುವ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅನುಮತಿ ಪಡದ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾರಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಖಜಾನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಅಬಕಾರಿ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪಾನ ನಿರೋಧ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಮೇಲೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಮಲು ಬರಿಸುವ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು, ನಿಷೇಧಿಸಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮದ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ಬಳಸಲು ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಶುದ್ಧ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮತ್ತು ಮಾರಲು; ರಾಸಾಯನಿಕ ತಜ್ಞರು ಸೂಚಿಸಿದ ಬ್ರಾಂದಿ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ವೈನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ಮಾರಲು; ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಂದಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಇಂಥ ಇನ್ನಿತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಸಲಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಜಿಲ್ಲಾ ನಿಷೇದಾಧಿಕಾರಿ, ಮೂರು ಉಪ ನಿಷೇದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಆರು ಸಹಾಯಕ ನಿಷೇದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮುವತ್ತಾರು ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ಸ್, ೩೯ ಕಿರಿಯ (ಪೆಟ್ಟಿ) ಆಫೀಸರ್ಸ್, ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಗಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ನಿಷೇಧದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಆಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಂತರದಲ್ಲಿ, ೧೯೫೫ರ ನವೆಂಬರ್ ಒಂದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವರ್ಗಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ನಂತರವೂ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ನಿಡಿದಾದ ಸಮುದ್ರ ತೀರ, ಅಗಣಿತ ನದಿ–ತೊರೆ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ ಮುಂತಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ, ನಿಷೇಧ ಕುರಿತಾದ ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಗೋವಾದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನೀಯಗಳು ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಪರಾಧಿಗಳ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದರೂ, ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವ ಧಂಧೆ ಅನಿಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ೧೯೫೬ ಮತ್ತು ೧೯೫೭ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವರದಿಯಾದ ನಿಷೇಧಿತ ಅಪರಾಧಗಳ, ನಿಜವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಪಟ್ಟಿಯು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೭೩

ಪ್ರಮುಖ ಅಪರಾಧಗಳು	೧೯೫೬		೧೯೫೭	
	ವರದಿಯಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳು	ಅಪರಾಧ ನಿರ್ಣಯ	ವರದಿಯಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳು	ಅಪರಾಧ ನಿರ್ಣಯ
ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವಿಕೆಗಳು	೪೭೧	೨೪೧	೮೧೪	೨೮೩
ಕಳ್ಳ ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆ	೧೯೭	೧೬೧	೨,೨೪೨	೧,೩೧೯
ಕುಡಿತ(ಅಮಲುಖೋರ)	೩,೮೨೪	೩,೩೩೩	೩,೯೨೦	೨,೯೨೭
ಒಟ್ಟು	೪,೪೯೨	೩,೭೩೫	೬,೯೭೬	೪,೫೨೯

ಈ ನಡುವೆ, ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಒಂದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ವಿಷಯವು, ಗಣನೀಯವಾದಂಥ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯರೂಪದ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಮೈಸೂರ್ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ೧೯೬೧, ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಸಮಕಾಯಿದೆಯೊಂದನ್ನು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ತನಿಖೆಗಳು, ಅಪರಾಧ ನಿರ್ಣಯಗಳು, ಶಿಕ್ಷಾ ಕ್ರಮಗಳು, ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವಾದರೂ, ಮದ್ಯ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಎಲ್ಲರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕ್ರಮಗಳು ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೇ, ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೂ ಬರಬೇಕಾದ ಕಂದಾಯದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ನಷ್ಟ ಗಣನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ನಷ್ಟ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಸಾರಾಯಿಯ ಉಪಯೋಗ, ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರವು, ೧೯೬೧ರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, (ಕರ್ನಾಟಕ ಪಾನ ನಿರೋಧ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಹೊರ ತಂದಿತು. ಇದರನ್ವಯ, ೧೯೬೧ರ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನನಿರೋಧವನ್ನು ಸಡಲಿಸಬಹುದಾದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೇ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನ ನಿರೋಧ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹದಿನೈದನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈಗಲೂ ಆಶುದ್ಧ ಕಳ್ಳಬಟ್ಟಿ ಸಾರಾಯಿಯ ತಯಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿತರಣೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಜನರು ಸಾವಿಗೀಡಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ, ೨೦೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಪಾನಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಸಾಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮವನ್ನು **ಕೋಷ್ಟಕ. ೧೬.೭೪** ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೨೦೦೫ನೇ ಸಾಲಿನ ತಿಂಗಳು ಗಳು	ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ವಾಹನ ಗಳು	ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ಬಾ.ತ.ಮ.	ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ಬಿಯರು (ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ರೆಕ್ಟಿಫೈಡ್ ಸ್ಪಿರಿಟ್ (ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ಸಾರಾಯಿ (ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ (ಲೀಟರ್ ಗಳಲ್ಲಿ)	ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಕೊಳೆ, ಹುಳಿರಸ (ಲೀಟರ್ ಗಳಲ್ಲಿ)
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಜನವರಿ	೧	೨೪.೭೭೫	೨೩.೭೫೦	–	೩.೨೭.೭೦೦	೨೧೪೦.೦೦೦	೨೪೬೩೫.೦೦೦
ಫೆಬ್ರವರಿ	–	೪.೬೦೦	೦.೯೯೦	–	೨.೩೦೦	೭೭೪.೫೦೦	೨೪೯೬೫.೦೦೦
ಮಾರ್ಚ್	೬	೨೬೨೭.೮೨೫	೧೬೯೮.೪೭೦	–	–	೧೬೮೧.೦೦೦	೨೨೨೭೦.೦೦೦
ಏಪ್ರಿಲ್	೮	೨೮೬.೨೨೦	೩೮೪.೩೧೦	೧೨೬೦.೦೦೦	೧೧೩೮.೦೦೦	೧೦೮೮.೫೦೦	೩೪೬೩೦.೦೦೦
ಮೇ	೧	–	–	–	–	೨೨೬.೦೦೦	೧೨೧೧೫.೦೦೦
ಜೂನ್	೧	–	–	–	–	೧೭.೭೦೦	೮೫೧೫.೦೦೦

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.....

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಜುಲೈ	೨	೨೦.೮೮೦	೬.೯೬೦	೨೪೫.೦೦೦	೧೮.೦೦೦	೨೯೧.೭೫೦	೧೧೦೫.೫೦೦
ಆಗಸ್ಟ್	೨	೨.೧೯೦	೧.೧೩೦	–	೭೯೫.೧೦೦	೨೩೩.೦೦೦	೧೫೧೬೭.೦೦೦
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	೧	೧೦.೯೪೦	೦.೭೯೦	–	೧೭.೫೦೦	೪೦೬.೭೫೦	೧೫೬೮೫.೦೦೦
ಅಕ್ಟೋಬರ್	೪	೯.೦೧೦	೨೯.೬೧೦	೩೩೬೦.೦೦೦	೧೨೭೯,.೫೦೦	೪೯೦.೫೦೦	೯೯೪೫.೦೦೦

ಆಧಾರ: ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಆಫ್ ಎಕ್ಸೈಜ್, ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲೆ. ಮಂಗಳೂರು.

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ, ಅಂಗ ವಿಕಲ ವೇತನ ಮತ್ತು ವಿಧವಾ ವೇತನಗಳು

ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ, ೨೦ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ, ೭೦ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂಗವಿಕಲರಾದರೆ, ಈ ವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಕನಿಷ್ಠ ಅರವತ್ತೈದು ವರ್ಷವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿತ್ತು. ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ೨೭೫ ವೃದ್ಧರು ಇದರ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರೂ.೪೧೨೫ ಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ, ಈ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ೪೫ ವರ್ಷಕ್ಕೂ, ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ೧೭ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಯಿತು. ೨೦೦೨–೦೩ ಮತ್ತು ೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ಈ ಪಿಂಚಣಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೬.೭೫

ತಾಲೂಕು	ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು		ಅಂಗವಿಕಲ ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು		ವಿಧವಾ ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು	
	೨೦೦೨–೦೩	೨೦೦೩–೦೪	೨೦೦೨–೦೩	೨೦೦೩–೦೪	೨೦೦೨–೦೩	೨೦೦೩–೦೪
ಬಂಟ್ವಾಳ	೨೬೦೨	೨೪೮೩	೨೭೨೭	೨೬೫೬	೫೩೩೪	೫೧೮೪
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	೧೦೧೫	೮೩೩	೧೩೯೪	೧೩೮೬	೧೯೮೫	೨೦೨೦
ಮಂಗಳೂರು	೨೨೩೯	೨೫೧೪	೩೯೨೩	೪೦೨೬	೧೦೪೭೩	೧೦೫೧೫
ಪುತ್ತೂರು	೫೯೩	೫೧೪	೯೮೪	೧೦೧೪	೧೯೫೫	೨೦೧೧
ಸುಳ್ಯ	೨೮೫	೨೫೨	೫೪೯	೫೨೬	೧೦೩೨	೧೦೧೦
ಒಟ್ಟು	೬೭೩೪	೬೫೯೬	೯೫೭೭	೯೬೦೮	೨೦೭೭೯	೨೦೭೪೦

ಆಧಾರ: ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ

ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ

ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದು ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ, ಈ ದಾನ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಒಂದು ಭಾವನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಂಥದ್ದು ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ವೃತ್ತಿ. ದುರ್ಬಲರು, ಮುದುಕರು, ಅಂಗಹೀನರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ದೃಢ ಕಾಯದ ಆಲಸಿಗಳೂ ಹರೆಯದವರೂ ಇಂಥ ಒಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿಸಿದರು.

ಹಿಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಇತರ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅಥವಾ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಂದಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ವಿದೇಶಿ ಗಣ್ಯರು, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೇಸರಗೊಳ್ಳಬಾರದು ಮತ್ತು ಕೀಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಬಾರದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ವೃತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದುಡಿಮೆಗೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ 'ಮೈಸೂರು ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ಕಾಯಿದೆ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಂಭಿಕವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ನಿರ್ಮೂಲನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೩೧೧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ನಿರ್ಮೂಲನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲೇ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕೇಂದ್ರ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ 'ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರ' ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಮಂಡಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೭೫ರ ರ ಸೆಕ್ಷನ್ ಮೂರರನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಸೆಕ್ಷನ್‌ನನ್ವಯ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಗೆ ನಿಷೇಧ ಹಾಕಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಯಾರಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ತುಂಬದೆ ಇರುವ ಹುಡುಗ ಅಥವಾ ಹದಿನೆಂಟು ತುಂಬದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಗು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇವರುಗಳು ಈ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಸ್ತಗಿರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಹತ್ತಿರದ ಸ್ವೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಸೂಕ್ತ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ವೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿ, ಅವನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಜವೆಂದು ಸಾಬೀತಾದ ನಂತರ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ, ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡಲಾಗುವುದು.

'ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರ'ದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ನಿತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು, ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ನಿಷೇಧ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶವೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ನಿವೇಶನ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುವ ಕರದಲ್ಲಿ, ಶೇಕಡ ಮೂರರಷ್ಟು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕರವೆಂದು, ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಈ ಕರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಈ ನಿಧಿಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ವಸೂಲಾಗುವ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕರದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಾತಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿಗೆ ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆ ನಂತರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನುದಾನವೂ ಈ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇಂಥ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ನಿರಾಶ್ರಿತನಿಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಹಾಸಿಗೆ–ಹೊದಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೋಪು, ಹಲ್ಲು ಪುಡಿ, ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿಗದಿತ ತೂಕದ ಲೆಕ್ಕದ ಮೇಲೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅದರಂತೆ, ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟು – ೩೦೦ ಗ್ರಾಂ, ಅಕ್ಕಿ– ೩೦೦ ಗ್ರಾಂ, ಬೇಳೆ ೮೦ ಗ್ರಾಂ, ತರಕಾರಿ ೨೦೦ ಗ್ರಾಂ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ– ೧೦ ಗ್ರಾಂ, ಸಾಂಬರ್ ಪುಡಿ– ೧೪ ಗ್ರಾಂ, ಉಪ್ಪು ೨೮ ಗ್ರಾಂ, ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು– ೧೦ ಗ್ರಾಂ, ಈರುಳ್ಳಿ–೧೫ ಗ್ರಾಂ, ಹಾಲು/ಮೊಸರು –ಅರ್ಧ ಲೀಟರ್, ಕಾಫಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ೧೦ ಗ್ರಾಂ ಕಾಫಿಪುಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ ೧೫ಗ್ರಾಂ, ಹಾಲು ೪೦ ಮಿಲಿ ಲೀಟರ್. ನಿತ್ಯದ ಈ ಆಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಿರಾಶ್ರಿತನಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಮೂರು ದಿನ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಂಧಿತ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಉತ್ತಮ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶ. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಅವರು ಪುನಃ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಇಳಿಯದಂತಾಗಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ, ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಬೆತ್ತದ ಹೆಣಿಗೆ, ಹತ್ತಿನೇಯ್ಗೆ ಹಾಗೂ ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಹೆಣಿಗೆಗಳಲ್ಲೂ; ಇದೇ ರೀತಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಬುಕ್ ಬೈಂಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ ವತಿಯಿಂದ ಹೊಲಿಗೆ, ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಮ್ಯಾಟ್, ಫಿನಾಯಿಲ್, ಪೇಪರ್ ಕವರ್, ಮೇಣದ ಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಅವರು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯ ಈ ಯಾವುದಾದರೂ ದುಡಿಮೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಡಾರ್ಮಿಟರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗಾಗ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಸಭೆಯ ಆಯುಕ್ತರು, ಆರಕ್ಷಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀಕ್ಷಕರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಧೀನ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು, ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ವಕೀಲರು ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಇತರ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಮಿತಿಯು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧೀಕ್ಷರು, ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. **ಮಂಗಳೂರಿನ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಕೇಂದ್ರ**ದಲ್ಲಿ ೨೫ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿದ್ದು, ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೪,೮೩,೧೩೪=೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಸಮಾಜ ಸೇವಾನಿರತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದುದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಂಗತಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಕೈಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹರಿಜನರ ಪ್ರವೇಶ, ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಗತಿ, ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗಗಳ ಉತ್ಥಾನ, ಖಾದೀ ಪ್ರಚಾರ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನಿಷೇಧ – ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುವು. ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ– ಇವು ಆಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲದೆ ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಮುಂತಾಗಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಹಲವು ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಈ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ, ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದಾದ ನೆರವು ನೀಡಿ, ಜೀವ–ಜೀವನವನ್ನೇ ಸವೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು, ಕಾರ್ನಾಡು ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖರು.

ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು. ಮುಂದೆ ಈಶ್ವರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ೧೮೮೮ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂದೂರು ಬಾಬು ಎನ್ನುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೇದೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಾಗ ಸವರ್ಣೀಯರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಘಟನೆಯಿಂದ ನೊಂದ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು, ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ದಲಿತೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡು ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ದುಡಿದರು. ೧೮೮೮ರಲ್ಲೇ,

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೋರಾಡಿದರು. ಅಂಗರ ಮಾಸ್ತರ್ ಮತ್ತು ಗೊವಿಂದ ಮಾಸ್ತರ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಈ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸದಸ್ಯರಾದರು. ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಉರ್ವಚಿಲಿಂಬಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಂಕನಾಡಿ, ಮೂಲ್ಕಿ, ಬೋಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಬನ್ನಂಜೆ, ನೇಜಾರು, ಶೇಡಿಗುಡ್ಡೆ, ಅತ್ತಾವರ, ಬಾಬುಗುಡ್ಡೆ, ದಡ್ಡಲ್‌ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ "ಪಂಚಮಶಾಲೆಗಳು" ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ದಲಿತರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ತೆರೆದರು. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ತಪ್ಪದೇ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪೈಸೆಯನ್ನೂ ನೀಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದ ಉಳ್ಳಾಲ ರಘುನಾಥಯ್ಯನವರ ಸಹಕಾರದಿಂದ 'ದಿ ಡಿಪ್ರೆಸ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸಸ್ ಮಿಷನ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನ ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನಾಂತ್ಯದವರೆಗೂ ನಡೆಸಿದರು. ಹರಿಜನರಿಗಾಗಿ ಸಮಾಜ ಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಭಜನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೂಟ ಮುಂತಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೂಟಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದರು. ರಂಗರಾಯರು ಅನಾಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಬಾಲವಿಧವೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಶೇಡಿಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ನಿಲಯ ತೆರೆದರು. ಅವರ ಜೀವನೋದ್ದಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ದೇವದಾಸಿಯರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಕನಸಿನದಾದ 'ಸ್ವಾಮಿ ಈಶ್ವರಾನಂದ ಮಹಿಳಾ ಸೇವಾಶ್ರಮ'ವು ಅವರ ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು.ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಗ ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್‌ಗುಡ್ಡೆ ಬಳಿ ಸಾಲು ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾದರೂ ಹಲವು ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಬಂದರೂ ದಲಿತರ ಏಳ್ಗೆಗೆ ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ಅವರು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕುದ್ಮಲ್‌ರವರು ಮರಣಿಸಿ ಆರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು ನನ್ನ ಗುರು' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನಾಂಗದಲ್ಲೇ ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾಡಮಾಲಿಗಳು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವುದು," ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ವಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು ಬರೆದಿದ್ದರು. "ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನ ಕಲಿತು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಆತನ ಕಾರಿನ ಧೂಳು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ತಾಗಿದರೆ ನಾನೇ ಭಾಗ್ಯವಂತ" ಎಂದು ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು ಹೇಳುತಿದ್ದರೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೇ ಅವರ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ನಾಡು ಸದಾಶಿವರಾಯರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ದುಡಿದಂತಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ. ೧೯೧೪ರಿಂದಲೇ ಅವರು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಡಿಪ್ರೆಸ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸಸ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸತತವಾಗಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಮಿಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಜಮೀನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರಿಗಾಗಿ ಕಾಲೋನಿಗಳನ್ನೂ, ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹರಿಜನ ಕಾಲೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ–ಭೋಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕುಟುಂಬಸಹಿತ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಸಮಾನತೆಗೆ, ಜಾತಿ ಭೇದ ನಿವಾರಣೆಗೆ, ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಸಮಾಜದ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತು, ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹರಿಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವುದು, ವಿಧವೆಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜನರಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಮೂಢ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಾಧಕಾಶ್ರಮ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನೂ, ಆಶ್ರಮ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಭವನವನ್ನೂ, ಇತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ನೀಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಖಾದಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನೂ, ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರು. ಅರ್ಕುಳದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವನ್ನೂ ತೆರೆದಿದ್ದು, ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇವರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾದ ತಿಲಕ್ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೧ ಕಡೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಡ್ಡಾಯವಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಸುವುದು, ನೂಲುವುದು, ವಸ್ತ್ರ ನೇಯುವುದು ಸ್ವದೇಶಿ ಬಣ್ಣ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಂಟ್ ಹಾಕುವುದು,

ಮರಗೆಲಸ, ಬೆತ್ತದ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಾಲಿಕಾ ಶಾಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜ(ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಮಾಜ), ಗಣಪತಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು, ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ–ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ನೆರೆಹಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗತಿಕರಾದವರ ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ನಾಡಿನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಸದಾಶಿವರಾಯರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ದುಡಿದಿದೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ 'ಮಹಿಳಾ ಸಭಾ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ, ಹೊಲಿಗೆ ಮತ್ತಿತರ ವೃತ್ತಿಪರ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ೧೯೨೦ಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರಿಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುವಾಯೂರಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ರಾಯರ ಮಕ್ಕಳೂ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಜನರ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಯಿದ್ದ ರಸ್ತೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಬಾವುಟ ಗುಡ್ಡೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಚನಾಲಯಕ್ಕೆ ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಸ್ಪೃಹ ಸೇವೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕುಶಲತೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಾಗಿಯೂ ಹೆಸರಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಕೈಕ ಮಹಿಳೆ. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸದಿದ್ದರೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ, ಅವಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಏರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಈಕೆ ಮಾಡಿದುದು ಅಸಾಧಾರಣ ಹೋರಾಟ. ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ 'ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹಿಳಾ ಪರಿಷತ್" ನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಜಕೀಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆ, ಮತ್ತಿತರ ವಿಚಾರಗಳವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ರಕ್ಷಣೆ, ಅರಿವು, ಸಿಗಬೇಕಾದ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹಿಳಾ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆ, ಆ ನಂತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ(ಶಾರದಾ ಆಕ್ಟ್) ಏಜ್ ಆಫ ಕನ್ಸೆಂಟ್, ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಹೊರಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಮಧುರೈನ ಜವಳಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಗೋಡಂಬಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಲು, ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರಲ್ಲದೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ರಜೆ, ಶಿಶು ವಿಹಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಖೈದಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸೌಕರ್ಯ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ತಾವೇ ಜನರಿಂದ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಕಿಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕ್ಲಿನಿಕ್ಕನ್ನು ಆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಮಹಿಳಾ ಖೈದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮ ವಿಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಕಮಲಾದೇವಿಯವರ ತಾಯಿ ಗಿರಿಜಾಬಾಯಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿ, ಇತರರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ದಿನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಕ್ಕಾಗಿ ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭವನವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟರು.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ನೀಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದರೆ 'ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ ಚಳವಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ, ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಿಲ್ಲೆ, ಎ.ಬಿ.ಶೆಟ್ಟಿ, ಯು.ಪಿ.ಮಲ್ಯ, ಎಚ್.ವಿ.ಅಡಪ, ಪಂಡಿತ ಬಿ. ಲಕ್ಷಣದೇವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಎನ್. ಉಪೇಂದ್ರ ನಾಯಕ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಉಮೇಶರಾಯರು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಬಿ.ವೇದವ್ಯಾಸ ಭಟ್, ಹಿರಿಯಡ್ಕ ರಾಮರಾಯ ಮಲ್ಯ, ಮುಂಡಾಜೆಯ ಸುರತ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು, ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲೀಕ ಶೆಣೈ, ರಾಧಾ ಕಾರ್ನಾಡ್, ಸಗುಣ ಕಾರ್ನಾಡ್, ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ. ಹೈದರ್ ಮುಂತಾದವರು ಜನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಎನ್.ಎಸ್.ಕಿಲ್ಲೆಯವರು, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ತಮ್ಮ

ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಅರಿಸಿಕೊಂಡು, ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧದ ಪರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ದುಡಿದರು. ಕಾಸರಗೋಡಿನಿಂದ ಬೈಂದೂರಿನವರೆಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಸುಳ್ಯದವರೆಗೆ, ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವಿರತ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿಯ ಅಷ್ಟ ಮಠಾಧೀಶರನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಲ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಮನ ಒಲಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಬಂಟ್ವಾಳದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯದೊಳಗೆ ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರ ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮೊದಲ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿದ, ಕೆ.ಕೆ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಬಿ. ಕೇಶವ ಬಾಳಿಗ, ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲೀಕ ಶೆಣೈ, ಯು.ಪಿ.ಮಲ್ಯ, ನಾರಾಯಣ ಕಿಲ್ಲೆಯವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮೂಹ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು,ಹರಿಜನರಿಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಕೆಲ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಮರಳುಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮೆಣಸಿನ ನೀರು ಮುಖಕ್ಕೆ ಎರಚಿದರೂ ಬಿಡದೆ, ಮದ್ಯಪಾನಕ್ಕೆ ಹೋದವರಿಗೆ ಮದ್ಯ ಸೇವಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಮದ್ಯದಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಕೋರುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಸುರತ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಮುಂಡಾಜೆಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಪಂಡಿತ ಬಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯವರು, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಲಾವಣಿ, ಹಾಡು, ಭಾಷಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ತಾವೇ 'ಅಮಲು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದು ಐದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದ್ದರು. ನರ್ಕಳ ಮಾನಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು 'ಅಮಲುದೆಪ್ಪುಡಿ' ಎಂಬ ತುಳು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ತಾವೇ ಹಾಡಿ ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆರ್ಯ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ, ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನಿಷೇಧವಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾನಂದ ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆ ನಡೆಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ 'ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧವೇ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಹಲವು ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹಗಳನ್ನೂ ಇವರು ನಡೆಸಿದರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಮೋನಪ್ಪ ತಿಂಗಳಾಯರು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆಗೂ ಮುನ್ನ, ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮದಿರಾಪಾನ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಕೆ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಾರಂತರು ಕೆಲಕಾಲ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾಗ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದರು.

೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಜುಲೈ ೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ರಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಡೆಯದಂಥ ಭಾರೀ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಬಂದು, ಶಾಲೆಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಮನೆಗಳು, ಹೊಲ–ಗದ್ದೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆಲಸಮಗೊಂಡು ಅನೇಕರು ನಿರ್ಗತಿಕರಾದರು. ನೆರೆಹಾವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಹರಿಜನರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಕಾರ್ನಾಡು ಸದಾಶಿವರಾಯರಲ್ಲದೆ ಮೋಹನಪ್ಪ ತಿಂಗಳಾಯ, ಹೊಯ್ಗೆ ತಿಂಗಳಾಯ, ಮುಂತಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವರು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕುಳೂರು ಉಳಿಯದಿಂದ, ಗುರುಪುರದವರೆಗೆ ಹೊಳೆಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆರೆಪೀಡಿತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ವರದಿ ಮಾಡಿ, ಸದಾಶಿವರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದ ಫ್ಲಡ್ ರಿಲೀಫ್ ಕಮಿಟಿಯ ಮೂಲಕ, ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವರು ಎಂ. ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ಮತ್ತು ಎಚ್.ಟಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು. ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಏಳುನೂರು ಜನ ಕೂಳೂರು ಇಗರ್ಜಿಯಲ್ಲೂ, ೧೨೫ ಜನ ಪೇಜಾವರ ಮಠದಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ; ಗಂಡಸರಿಗೆ ಲುಂಗಿ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕೂಳೂರು ಉಳಿಯ, ಕೂಳೂರು, ಅಹರೇಲು, ತೋಕೂರು, ಜೋಕಟ್ಟೆ ಪೇಜಾವರ, ಕೆಂಜಾರು, ಮರವೂರಬೈಲು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಜನರಿಗೂ ಅಗತ್ಯ ನೆರವು ಒದಗಿಸಿದರು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವಾ ಸುಧಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ದಕಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿರುವ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಗಮನೀಯವಾದುವು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳು/ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ ಪ್ರಚಾರವಲ್ಲದೆ, ದೀನ ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮಗಳೆಂಬ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ಅಮೋಘವಾದುದು. ಮಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್,ಫಾದರ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಸೇಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಸೇಂಟ್ ಆ್ಯನ್ಸ್ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜ್, ಸೇಂಟ್ ಆಗ್ನೇಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಹಲವಾರು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅನಾಥಾಲಯಗಳು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್: ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯರು ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಯ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನೂ ಜಾತಿಮತಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠವು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂಜೆ, ಭಜನೆಗಳ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಆರ್ತರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ನೆರವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ೧೯೫೧ರಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಕಸನ, ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳುಳ್ಳ ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ವಾಚನಾಲಯವನ್ನು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಾಸಗೃಹ,ಊಟ, ವಸತಿ, ಸಮವಸ್ತ್ರ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗೆ, ೧೯೫೫ರಿಂದ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಾತಿ–ಲಿಂಗ–ಕುಲಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವತ್ರ ಸೋದರಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಥಿಯಾಸಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮಂಗಳೂರಿನವರೆಗೂ ಹರಡಿ, ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೂ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೊಸೈಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಬಂದ ಡಾ.ಆನಿಬೆಸಂಟರು ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನೇಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಿಳಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬೆಸೆಂಟ್ ಬಾಲಿಕಾ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ನಂತರ ಬೇರೊಂದು ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಕ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಚಿನ್ಮಯ ಮಿಷನ್, ಸಾಯಿಬಾಬ ಭಕ್ತ ವೃಂದ, ಸತ್ಯ ಸಾಯಿಬಾಬ ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದ, ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಭಕ್ತರ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ದುಡಿದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾಂಜಂಗಾಡಿನ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಆಶ್ರಮ, ಅಳಿಕೆಯ ಸತ್ಯಸಾಯಿ ವಿಹಾರದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಚಿನ್ಮಯ ಮಿಷನರಿ, ಕುತ್ತಾರು ಎದುಪತಿನಾಥಾಶ್ರಮ, ಇವುಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮೂಲಕ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕುಟುಂಬವು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಈ ಕುಟುಂಬದ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಮರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐದನೇ ಚಂದಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದಾಗ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಸದಿಯನ್ನೂ, ಬದಿನೆಡೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ದೈವಗಳ ಗುಡಿಗಳನ್ನೂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿ, ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಛತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಉಜಿರೆಯಿಂದ ಎರಡು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಮಾರ್ಗದವರೆಗೆ ನಡೆದು ಬರುವವರಿಗಾಗಿ ನೀರು ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸಮರ್ಥ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಂದ ಕಲಿತ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಕಮಲಾವತಿಯಮ್ಮನವರೂ ಇವರ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಿ.ಪಿ.ಸಿ(ಕೆನರಾ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಕನ್‌ವೇಯನ್ಸ್) ಕಂಪೆನಿಯವರು, ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ, ಚಂದಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಶೇರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಮುಂದೆ ಪ್ರಬಲಗೊಂಡು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ದಟ್ಟಡವಿಯಿಂದಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಔಷಧಿ ಸಿಂಪಡಿಸಿಸಿ, ಈ ಮಾರಕ ರೋಗವನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುದು; ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ,

ಅನಾಥ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಬರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಔಷಧೋಪಚಾರದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದುದು; ಅವರು ಸ್ವತಃ ಉತ್ತಮ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಉದ್ಯಾನವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿ, ಕಾಯಿಲೆಯವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಸೇವೆಗಳು. ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ನೇತ್ರ ತಜ್ಞ ಮೋದಿಯವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಮೂರುವಾರಗಳ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ನೂರಾರು ಜನರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿಗಾಗಿ ಹಳೆಯ ಧರ್ಮ ಛತ್ರಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಕೆಲವು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳ ಜನರಿಗೆ ಉಚಿತ ಭೋಜನ–ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಿಂದಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಆ ನದಿಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಹೊಸ ಹೊಸ ನೀರಿನ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಊರಿಗೆ ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ; ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಜನರೇಟರ್ ಹಾಕಿಸಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಈಗಲೂ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಉಜಿರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಿದ್ಧವನ ಗುರುಕುಲ, ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳು, ಅವರ ಮಗ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡುದಲ್ಲದೆ, ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.

ಹಿಂದಿನ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮಗ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಎಲ್ಲ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದಾನಗಳನ್ನು ಸತ್ವಯುತಗೊಳಿಸುವಂಥ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದು ಹೆಸರಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇದರ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ವೀರೇಂದ್ರಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿವೆ.

ಓಮಂಜೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಹಿನಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನ್ಯಾಕರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಮಂಗಳ ಜ್ಯೋತಿ ಅಂಗವಿಕಲರ ಸಂಸ್ಥೆ' ಎಂಬ ಅಂಗವಿಕಲ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಈಗ ಶ್ರೀಸಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಎಜುಕೇಶನಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸೊಸೈಟಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಮಂಗಳೂರು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಉಜಿರೆ, ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರು ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ; ಬೆಳಾಲು, ಪಡುಬೆಟ್ಟು, ವೇಣೂರು ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗೂ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪುನಶ್ಚೇತನ ನೀಡಿ ಸುದೃಢಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ವತಿಯಿಂದ ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ದಂತ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನೂ; ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸೇವೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಶಾಂತಿವನ ಎಂಬ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಒಂದರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಯೋಗ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಗತಿ ಬಂಧು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಮೂಹ, ಪ್ರಗತಿನಿಧಿ, ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರೋಸ್‌ಗಾರ ಯೋಜನೆ, ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪದ್ಮಭೂಷಣ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ನೇತೃತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವ–ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು(ರುಡ್‌ಸೆಟ್) ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಉಜಿರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ಅಗತ್ಯ ತರಬೇತಿ, ಅತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ, ಹಣದ ನೆರವುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೂ ಎರಡು–ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಅವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಉಜಿರೆಯಲ್ಲದೆ ಧಾರವಾಡ, ಉಡುಪಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಮೈಸೂರು, ಬಿಜಾಪುರ, ನೆಲಮಂಗಲಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರ, ಕೇರಳ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಜಾಸ್ಥಾನ, ಹರಯಾಣ–ದೆಹಲಿ, ಒರಿಸ್ಸಾ, ಉ.ಪ್ರ, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರುಡ್‌ಸೆಟಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಾದ ಶೇಕಡ ೬೫%ರಷ್ಟು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಯಶಸ್ವಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಹಲವು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ವರದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಐ.ಎಂ.ಎಂ ನಬಾರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಸತತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಜಾಗ್ರತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ಕಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೃಹಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ, ಕೈಕಸುಬು, ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತು ಪಡೆದವರ ತಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅಗತ್ಯ ನೆರವು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೫೯೦೦೦ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ೪೯೦೦ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು, ರೂ.೬.೨೦ ಕೋಟಿಗಳ ಉಳಿತಾಯ ಸಂಚಯಿಸಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ೧೫.೨೦ ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಹಂಚಿದ್ದಾರೆ.

'ಸಮುದಾಯ ವಿಕಾಸ'ದಡಿ ಜಲಾನಯನ ಭೂಮಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸೌರ ದೀಪ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸುಧಾರಿತ ಪ್ರಿಯಾಗ್ನಿ ಒಲೆಗಳ ಬಳಕೆ ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಸಂರಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರೆಗೆ, ಐದು ಕೋಟಿ ರೂ. ವೆಚ್ಚದ ಸೌರ ಗೃಹ ವಿದ್ಯುತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ೨,೬೭೮ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ. ೯೬.೪೯ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ೧,೧೭೬ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ ವೈದ್ಯ, ಒಬ್ಬ ಕಾಂಪೌಂಡರ್, ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ತಜ್ಞ, ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಸಂಚಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರದ ವತಿಯಿಂದ ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಂಚಾರಿ ಅಸ್ಪತ್ರೆಯು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗದಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಬಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ, ಖಾಯಿಲೆ ಇರುವವರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೇ ಹೋಗಿ ಉಚಿತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಿ, ಅಗತ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿ, ಖಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಮೆಡಿಕಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ವತಿಯಿಂದ ಉಜಿರೆ ಸಮೀಪದ ಲ್ಯಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರು ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಕ್ಷಯರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯವನ್ನೂ ಸಹ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಜನಜಾಗೃತಿ': ಕುಡಿತ, ಜೂಜು, ಮುಂತಾದ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಕೆಡಿಸುವ ಜನರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, 'ಜನಜಾಗೃತಿ ವೇದಿಕೆ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೇದಿಕೆಯು ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದಾಗುವ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಮದ್ಯ ವ್ಯಸನಿಗಳ ಮನ ಒಲಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕುಡಿತದ ಚಟ ಬಿಡಿಸಿ, ನವಜೀವನ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದು; ಅನಧಿಕೃತ ಶರಾಬು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಮದ್ಯಪಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಜೂಜು, ಕೋಳಿ ಅಂಕ, ಜುಗಾರಿ ಅಡ್ಡೆ, ಮೊದಲಾದ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು; ಈ ವೇದಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ಜನಜಾಗೃತಿ ಸಮಾವೇಶಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಮಾವೇಶಗಳು, ಜಾಗೃತಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮನೆ–ಮನ ಮುಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಜನಜಾಗೃತಿ ಜಾಥಾಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಸುಭಿಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳು, ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು,

ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು, ಹಾಡುಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ೬೯ ಮದ್ಯವರ್ಜನ ಶಿಬಿರಗಳು ನಡೆದು ೯೮೦೦ ಜನರು ಮದ್ಯಪಾನದ ಗೀಳಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಇದು ನೆರವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವದ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಂಡು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಯೋಗನರಸಿಂಹ ದೇವಸ್ಥಾನ ನಿಲುವಾಗಿಲು, ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ; ಸಿಂಧಘಟ್ಟದ ಜನ್ನೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ); ಶ್ರೀ ಮಾಲೆಶಂಕರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ತುರುವೇಕೆರೆ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಮಿಕಾಂತ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಹೆಡತಲೆ, ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲೂಕು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಇವು ಈ ವರೆಗೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ 'ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮುವತ್ತು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ; ಜ್ಞಾನದೀಪ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟವು ಕುಸಿಯುವಂತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ, ಸುಧಾರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನೂ; ಯೋಗ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ; **ರುದ್ರ ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆ**'ಯಡಿ ರುದ್ರಭೂಮಿ ಸೌಕರ್ಯ, ಹಣಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಲ್ಲದೆ ಜನರನ್ನೂ; ಪುರಾತನ ಕಲೆಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಂಥ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನೂ; ನೀಡಿ ಈ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕಲ್ಪನೆ, ಯೋಜನೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ನೆರವುಗಳೂ ಇವೆ

ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಫ್ರೆ ಆಗಸ್ಟಸ್ ಮುಲ್ಲರ್‌ರವರು, ಕಂಕನಾಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಒಂದು ಬೇವಿನ ಮರದಡಿ, ಜನರಿಗೆ ಹೋಮಿಯೋಪತಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ, ಫ್ರೆ ಮುಲ್ಲರ್ಸ್ ಚಾರಿಟಬಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ಸ್, ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಲವಾರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಂಕನಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್, ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ. ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಹಿಂಸೆ, ಶೋಷಣೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಬಲವಂತದ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುದಾನದೊಂದಿಗೆ, ಅಲ್ಪಾವಧಿ ವಸತಿ ಗೃಹ, ಸ್ವಾಧಾರ ಯೋಜನೆ, ಸಾಂತ್ವನ ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯವಾಣಿ, ಕುಟುಂಬ ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರ, ಡಿ ಎಡಿಕ್ಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಮುಂತಾದವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ, ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಪೋಲೀಸ್ ರಕ್ಷಣೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾನಸಿಕ ತಜ್ಞರ ಸಹಾಯ, ಸಂಕಷ್ಟ ಸರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಶ್ರಯ, ಪುನರ್‌ವಸತಿ, ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ನೆರವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನ ವೀಣಾಧುರಿಯವರು, ಎಚ್.ಐ.ವಿ. ಪೀಡಿತರಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ; ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರ (ಅವೇರ್ನೆಸ್ ಕ್ಯಾಂಪ್)ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಾಗಿ ೨೦೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ, ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಲೋಲಾಕ್ಷರವರಿಂದ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡಿರುವ ಮಂಗಳೂರಿನ 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಹಾ ಒಕ್ಕೂಟ': ಇಂಡಿಯನ್ ರೆಡ್ ಕ್ರಾಸ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾನಂದ ಸೇವಾಶ್ರಮ, ಅಸೈಗೋಳಿಯ ಅಭಯಶ್ರಮ, ಕೈಕಂಬದ ಶುಭದ, ಯುವವಾಹಿನಿ, ಮುಂತಾದವು ಸಹ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ, ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ, ಕುತ್ಯಾರ ಪದವಿನ ಬಾಲಸಂಸ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರ, ಇನೋಳಿಯ ಗೋವನಿತಾಶ್ರಾಮ, ಕನ್ಯಾನದ ಭಾರತ ಸೇವಾಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಪುತ್ತೂರಿನ ಅನಂದಾಶ್ರಮ, ಮಂಗಳಜ್ಯೋತಿ ಅಂಗವಿಕಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿವೆ.

***